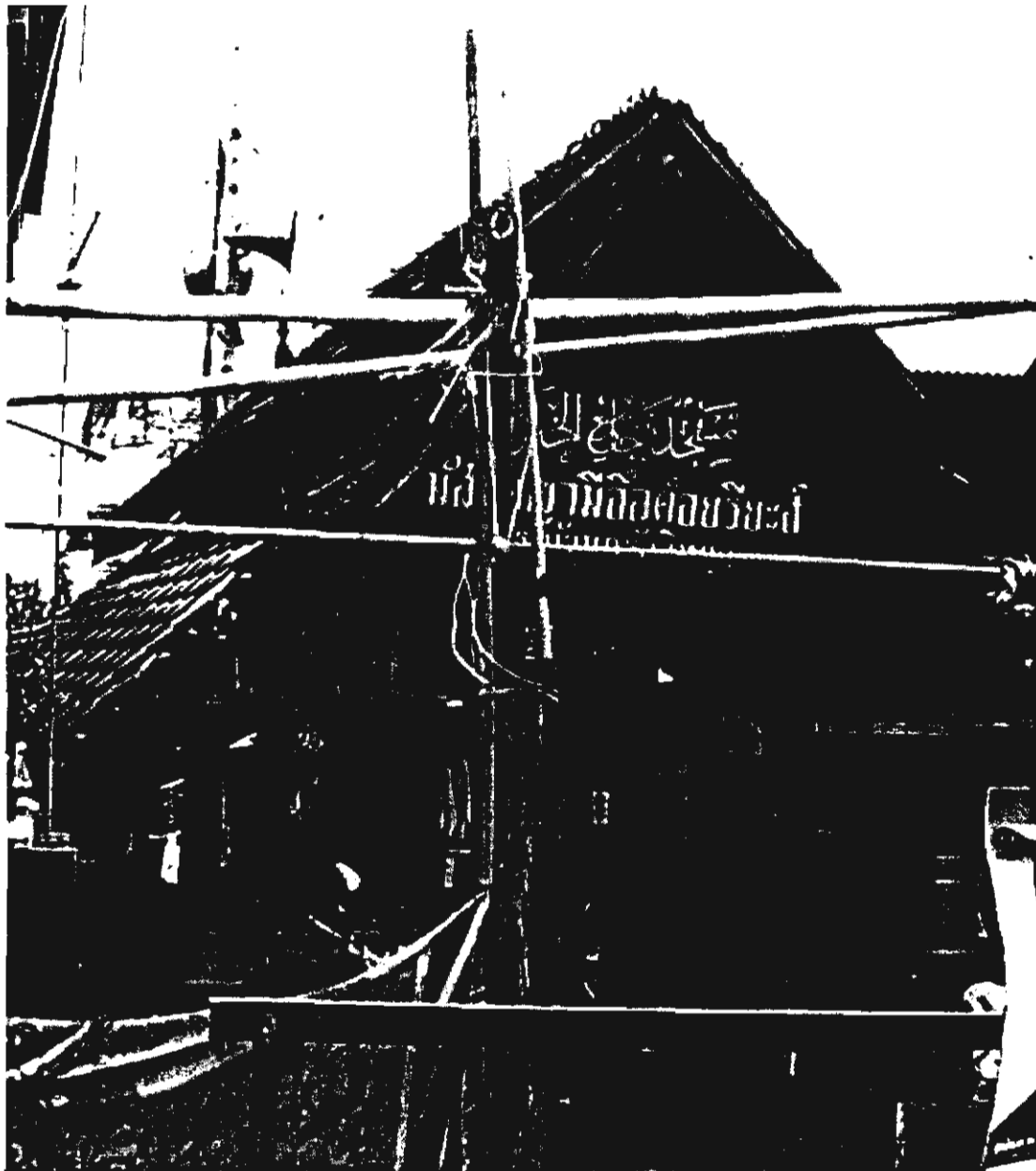

มัสยิดยาเมียะ 2542

มัสยิดยาเมียะในปีพ.ศ. 2542 พื้นสนามหน้ามัสยิดปูกระเบื้อง และอาคารสระน้ำต่อขยายออกไปสองช่วง ต่อมาในปีพ.ศ. 2543 คณะกรรมการมัสยิดได้รื้อพื้นกระเบื้อง จัดสร้างเป็นอาคารโอะอ่าโอะโดงตามที่เป็นปัจจุบัน

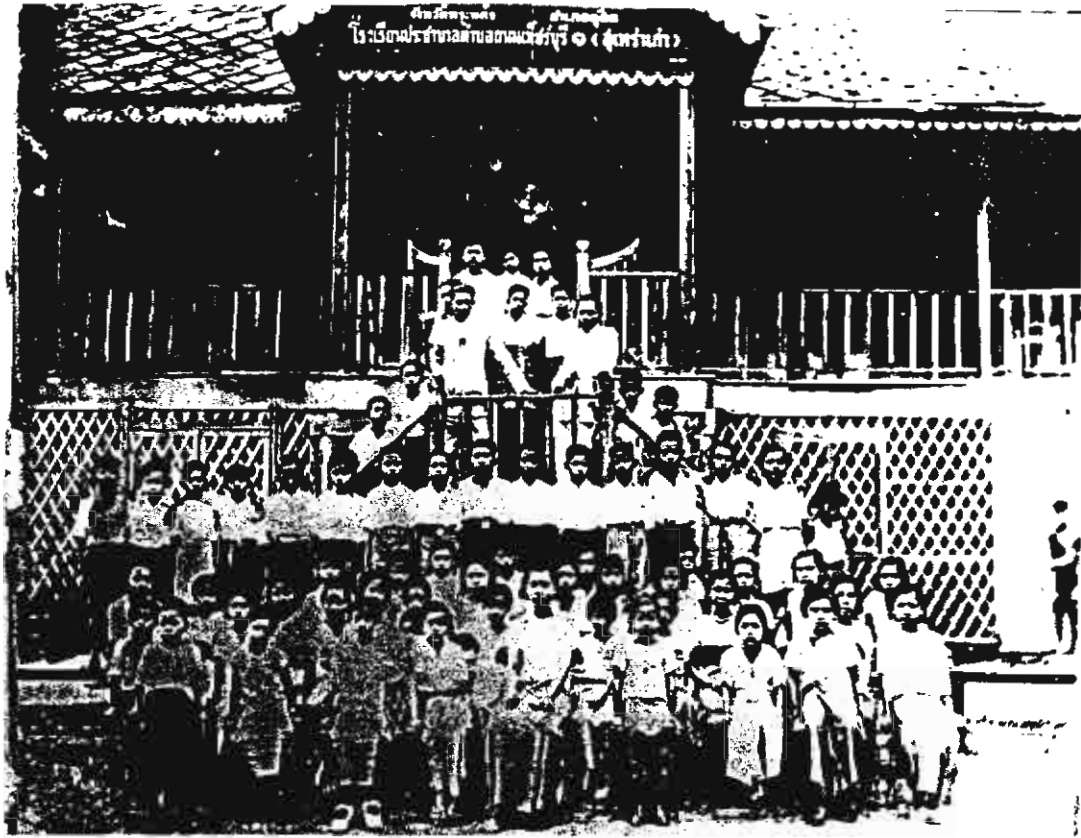
(สัมฤทธิ์ สีขันธบุตร : ถ่ายภาพวันอาทิตย์ที่ 31 ตุลาคม 2542)

ศาลาทำนํ้า

ศาลาทำนํ้ามัสยิดยามีอุลค็อยรียะห์ สร้างขึ้นโดยพระยาราชบังสันบัว สันนิษฐานว่าคงจะสร้างขึ้นในช่วงสมัยรัชกาลที่ 3 - รัชกาลที่ 4 มีสภาพปรักหักพังชำรุดทรุดโทรมมาก ทางมัสยิดได้รื้อถอนเมื่อวันเสาร์ที่ 25 เมษายน 2541 และสร้างขึ้นใหม่วันเสาร์ที่ 2 พฤษภาคม 2541 แล้วเสร็จในวันอาทิตย์ที่ 14 มิถุนายน 2541 มีรูปแบบคล้ายศาลาเดิม แต่มีขนาดย่อมกว่าเล็กน้อย (ที่ดินศาลาถูกขนาบด้วยโฉนดที่ 756 และโฉนดที่ 704 ดูรายละเอียดในเอกสาร "โฉนดมัสยิดและพื้นที่กุบรู" ฉบับประจำมัสยิดทั้งสามแห่ง)

(ภาพโดย สุพจน์ เครือนาคพันธ์)

โรงเรียนบ้านแขกคร้ว

อาคารแห่งนี้เดิมเป็น โรงเรียนบ้านแขกคร้ว ได้จัดสร้างขึ้นและเปิดทำการสอนมาแต่เมื่อใด สืบความไม่ได้ มีหลักฐานในแผนที่บริเวณกรุงเทพฯ ร.ศ. 126 ระบุว่าที่ดิน 1ต 1อ : 4 ปราบกฏที่ตั้ง โรงเรียนบ้านแขกคร้ว อยู่ในบริเวณพื้นที่สุเหร่ากองอาสาจาม (มัสยิดยามีฮูลคือยริยะห์) ตามภาพ เป็น โรงเรียนประชาบาลตำบลถนนเพชรบุรี ๑ (สุเหร่าเก่า) หรือ โรงเรียนสุเหร่าเก่า หรือ โรงเรียนประชาบาลสุเหร่าเก่า จัดตั้งเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2475 และต่อมาเป็นโรงเรียนสอนศาสนาที่มีชื่อว่า โรงเรียนดาร์อุลเอียะซาน ต่อมาเป็น โรงเรียนอุปถัมภ์ศึกษา และ โรงเรียนบ้านครัววิทยา ปัจจุบัน

(เอื้อเฟื้อภาพโดย ปรีญา พฤติการณ)

หลักฐานชัดเจน

คลองมหานาคขุดขึ้นสมัยรัชกาลที่ 1 เริ่มต้นจากวัดสระเกศมาสิ้นสุดที่วัดบรมนิวาส และมาขุดต่อไปอีกเมื่อเสร็จศึกสงครามเก้าทัพ เป็นคลองแสนแสบได้ แต่คลองไม่เป็นแนวตรงที่ต่อจากคลองมหานาค ถ้าขุดคลองเป็นแนวตรง (ตามแนวที่ขีดในแผนที่บริเวณกรุงเทพฯ ร.ศ. 126) คลองจะผ่ากลางสุเหร่ากองอาสาจาม และสุสานทหารนิรนามที่ออกรบในสงครามเก้าทัพ ทำให้ หมู่บ้านสุเหร่า และสุสาน แยกออกเป็นสองฝั่งคลอง บรรพชนจึงขุดคลองหลบหลีก หมู่บ้าน สุเหร่า สุสาน จนเป็นคลองแสนแสบได้ โดยมีแนวคลองคดโค้งในช่วงที่ผ่านบ้านครัว ตามที่เห็นมาจนทุกวันนี้

(แผนที่บริเวณกรุงเทพฯ ร.ศ. 126 ระบายที่ดิน 1ต 1อ : 3 และ 1ต 1อ : 4)

กสิศา ๕/๗/๓.๓.๕๕๗
กสิศา ๕๕/๗๕/๕๕๗

[illegible]

ว่าเคยไปอยู่ต่างประเทศไม่ได้เพราะมีหน้าที่ไปอยู่ในหน่วยงานของรัฐ เป็น
คนที่มีใจรักในงานราชการและประเทศชาติ ถ้าได้รับพระราชทานยศถึงขนาด
นายพลแล้วจะลาออกหรือไม่

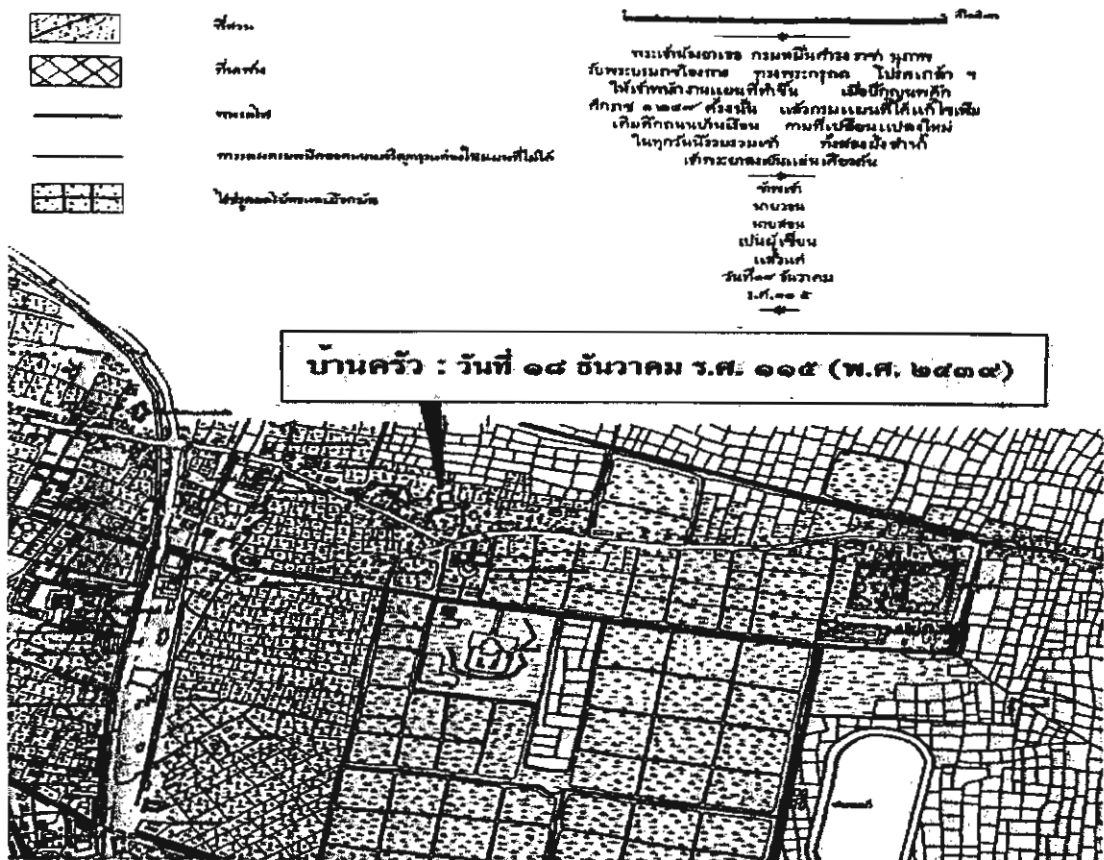
[illegible]

ក្រសួងកសិកម្ម

ผู้ใดมีความสามารถอันใดใดก็ตามที่ควรจะได้ยกย่องในชาติไทยนี้

มีข้อความรายละเอียดในบทที่ 3

ภาพประวัติศาสตร์

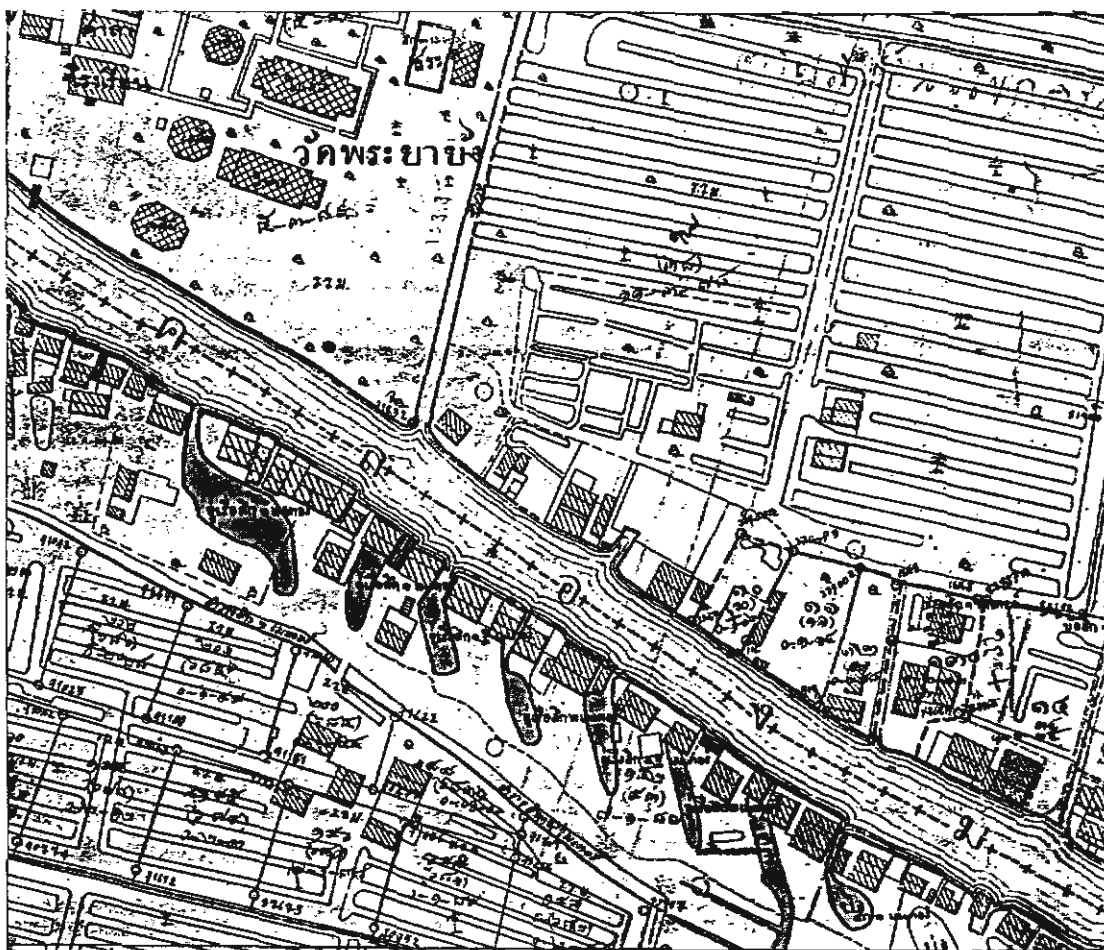
บ้านครัว ร.ศ. ๑๑๕

บ้านครัว : วันที่ 18 ธันวาคม ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๙) ตามแผนที่เป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม แต่อยู่นอกเขตพระนคร ในสมัยรัชกาลที่ 1-รัชกาลที่ 3 เขตพระนครทางทิศตะวันออก คือพื้นที่ในแนวคลองรอบกรุง(คลองโอ่งอ่าง, คลองบางลำภู) ในสมัยรัชกาลที่ 4 เขตพระนครขยายออกทางทิศตะวันออกเพิ่มขึ้น คือพื้นที่ในแนวคลองผดุงกรุงเกษม กระนั้น บ้านครัวก็ยังอยู่นอกเขตพระนคร

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้สร้างสะพานเฉลิมโลก 55 เชื่อมต่อถนนราชดำเนินกับถนนประจักษ์ (ถนนเพชรบุรี) สร้างสะพานเฉลิมหล้า 56 (สะพานหัวช้าง) เชื่อมต่อถนนพญาไทเข้าด้วยกัน และสร้างถนนประทุมวัน(ถนนพระรามที่ 1) ตั้งแต่สะพานยศเส(สะพานกษัตริย์ศึก) เพื่อเชื่อมต่อกับถนนราชดำเนิน บ้านครัวจึงได้อยู่ในเขตพระนครแต่นั้นมา โดยมีสะพานและถนนมาโอบล้อมบ้านครัวไว้

“ถนนราชดำเนิน” พระราชทานนามเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2445 ปัจจุบันเขียนเป็น “ถนนราชดำริ”

(แผนที่กรุงเทพฯ ร.ศ. ๑๑๕ โดยกรมแผนที่ทหาร และ จดหมายเหตุการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์)

พระยาราชบังสันบัว : บรรพชนบ้านครัว

มีเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์พิสูจน์ว่าพระยาราชบังสันบัวเป็นบรรพชนบ้านครัว โดยเมื่อท่านถึงแก่กรรมได้ 16 ปี มีขุนนางชื่อ พระรักษาเทพ ทำหนังสือขอพระราชทานที่ดิน อยู่บริเวณริมคลองมหานาค เพื่อจัดสร้างบ้านของตนขึ้น โดยมีที่ดินติดกับบ้านพระยาราชบังสันบัว

ตามแผนที่เห็นอยู่บริเวณริมคลองมหานาค 6 คู่อันตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามวัดพระยาบัง พื้นที่ตั้งแต่ปากคลองนางหงส์ที่ข้างวัดบรมนิวาส ยาวไปตามคลองแสนแสบได้ประมาณ 200 เมตร แต่เดิมพื้นที่นี้เป็นชุมชนบ้านครัวได้ ครั้งเมื่อได้ตัดถนนพระรามที่ 6 จากสี่แยกอุพงษ์ข้ามคลองแสนแสบได้ไปบรรจบกับถนนพระรามที่ 1 เป็นสี่แยกพงษ์พระราม พื้นที่นี้จึงได้แยกเป็นชุมชนวัดบรมนิวาสแล้ว

[หอจดหมายเหตุแห่งชาติ มร.5ค/8 ค4:1ค/112 ฉบับที่ 48(37/48)]

พระรักษาเทพ ขอพระราชทานที่อยู่บริเวณคลองมหานาคต่อบ้านพระยาราชวังสรรค์บัว
และ แผนที่บริเวณกรุงเทพฯ ร.ศ. 126 ระวางที่ดิน 1ด 1อ : 4]

บันทึกสมเด็จฯ กรมเทพมนตรีคณิพราหมณ์มหาดเล็ก

เล่ม ๑๐ แผ่นที่ ๒๘ วันที่ ๘ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๒ หน้า ๒๙๓

สารบัญ

แจ้ง เวื่อในการ เณรมิ พระสมมพรรษา ที่ พระ
ราช วิชียงปณิ น้า ๒๙๓
เจ้าดวงแก้ว อาม ที่ ได้ รับพระราชมณ
เณรมิ ใน การ เณรมิ พระ สมม พรรษา น้า ๒๙๔
คำ ตำราพระ ถวาย ไชย มงคล น้า ๒๙๕
คำ ถวาย ไชย มงคล ที่ เจ้า พระยา อดิ เท
นราช บังคม ทูล พระกรุณา น้า ๒๙๖
คำ ถวาย ไชย มงคล ซึ่ง พระเจ้า ราช วร วรเณ
กรมขุน ขนิษฐา โท ศาส ไชย มงคล ถวาย ขนิษฐา
พระ กรุณา น้า ๒๙๗
คำ ถวาย ไชย มงคล ที่ ได้ พร้อมกัน ถวาย
ศาสาถิ หรร วร น้า ๒๙๘

สำเนาความ ถวาย ไชย มงคล น้า ๒๙๓
ทูลราช บังคม น้า ๒๙๔
แจ้ง อวต สมณเณรมิ น้า ๒๙๕
แจ้ง ความ กระต๊วง ธรรมการ น้า ๒๙๖
แจ้ง ความ กระต๊วง มธุราธิ น้า ๒๙๗
ราชการ น้า ๒๙๘
แจ้ง ความ กระต๊วง กระต๊วง น้า ๒๙๙
พระ ราชมณิ คณิ น้า ๓๐๐
แจ้ง ความ น้า ๓๐๑

แจ้ง เวื่อในการ เณรมิ พระสมมพรรษา
ที่ พระราช วิชียงปณิ
วันที่ ๘ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๑๒
หน้า ๒๙๓

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 10 แผ่นที่ 28 วันที่ 8 ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก^{๒๕} 112 หน้า 293 มี
ประกาศว่าตาย น้า 302 ว่า พระยาราชบังสันบัวถึงแก่กรรม จึงยืนยันได้ว่าพระยาราชบังสันบัว
เป็นบุคคลที่มีตัวตนจริง

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐ แผ่นที่ ๒๘ วันที่ ๘ ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก^{๒๕} ๑๑๒ หน้า ๒๙๓)
[ถ่ายจากไมโครฟิล์ม หอสมุดแห่งชาติ]

ราชกิจจานุเบกษา

ในระหว่างเจ้าพนักงาน กรมหลวงนครราชสีมา
การ ผู้รับพระบรมราชโองการเป็นสำคัญ
อนุญาต แล้วยังที่จุดคลองแลคูนาสยาม
ผู้รับอนุญาตแลได้ทรวรภู เป็นการถูกต้อง
ก็กล่าวมาแล้ว รวมห้าข้อ แลเพื่อจะให้
เป็นพยานนั้น คงสำคัญอันนี้ ผู้ให้อนุญาต
และผู้รับอนุญาต ได้ลงชื่อด้วยลายมือแล
ประทับตราไว้เป็นสำคัญ หนังสือเพิ่มเติม
สัญญา เป็นการตกลงรวมกันขึ้นนี้ ได้เรื่องไว้
เป็นสองฉบับ ความหนึ่งเก็บรักษาไว้ที่นครราชสีมา
วันที่ ๒๒ กันยายน รศ. ๑๑๒
ผู้ให้อนุญาต ประทับตราพระพิรุณ ทรงนาม
ลงชื่อ สุรศักดิ์มนตรี
ผู้รับอนุญาต ประทับตราพระพรหม
ลงชื่อ สายสินทรวง
ผู้รับอนุญาต ประทับตราเทวฑูต
ลงชื่อ พระฉานทิพย์

ข่าวพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๒๒ กันยายน รศ. ๑๑๒
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
รักตั้งกองไทย รวมส่งไปปลงศพนาย
ร้อยเอก หม่อมราชวงศ์นวน ปักกิ่ง
เมืองนครราชสีมา ก็คือเสด็จมา
ด้วยเสด็จ ๒๐ รถม ๒๐ คัน
ผ้าขาว ๒ พัน โปน ๑๐๐ เพื่อง
เจ้าพนักงาน

ข่าวตาย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
รักตั้งกองไทย รวมส่งไปปลงศพนาย
ร้อยเอก หม่อมราชวงศ์นวน ปักกิ่ง
เมืองนครราชสีมา ก็คือเสด็จมา
ด้วยเสด็จ ๒๐ รถม ๒๐ คัน
ผ้าขาว ๒ พัน โปน ๑๐๐ เพื่อง
เจ้าพนักงาน

ประวัติพระยาราชบังสันบัว

ประกาศข่าวตายของพระยาราชบังสันบัว ในราชกิจจานุเบกษา

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐ แผ่นที่ ๒๔ วันที่ ๘ ตุลาคม รศ. ๑๑๒ หน้า ๑๐๒)
[ถ่ายจากไมโครฟิล์ม หอสมุดแห่งชาติ]

หลุมศพพระยาราชบังสันบัว

พื้นที่รกร้างบริเวณนี้ แต่เดิมเป็นหลุมศพพระยาราชบังสันบัว มีโรงหลังคาตั้งเป็นมะกัมครอบหลุมศพไว้ ตั้งอยู่หลังมัสยิดยามีอูลคือยริยะห์ ได้ถูกรื้อถอนเพราะมุ่งไปตามแผนฉบับร้อยปี ดูจากภาพทางขวาเป็นที่ตั้งมะกัมโต๊ะโต๊ะหะมี มีหลักฐานในแผนที่บริเวณกรุงเทพฯ ร.ศ. 126 ระบุว่าที่ดิน 1ต 1อ : 4 เห็นที่ตั้งหลุมศพชัดเจน และทางซ้ายเป็นหลุมศพพระพลสินธวานันติ

พระยาราชบังสันบัวเกิดในสมัยรัชกาลที่ 2 ร.ศ. 34 ถึงแก่กรรมในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 10 แผ่นที่ 28 วันที่ 8 ตุลาคม รัตนโกสินทร์ ศก²⁶ 112 (พ.ศ. 2436) หน้า 302 ว่า พระยาราชบังสันบัวถึงแก่กรรม ด้วยโรคชราในวันศุกร์ที่ 29 กันยายน ร.ศ. 112 เมื่อมีอายุได้ 78 ปี

(อุ่มจุ คำวิจิตรเลิศ ถ่ายภาพ : 8 พฤศจิกายน 2543)

ฉบับที่ ๔๘

๓๗/๔๘

พระรักษาเทพ ขอพระราชทานที่

ที่อุไรคคลองมหาเอก ก่อขึ้นพระยาราชวัง

ครุฑ (นว)

[๒๕๑๑/๑๑๒]

ขอที่อุไรสร้างบ้าน

หนังสือพระรักษาเทพ ขอพระราชทานที่ดินที่ตั้งอุไรหลวงริมคลองมหาเอก บริเวณบ้าน
พระยาราชวังสันบัว จัดสร้างบ้านของตนขึ้น เมื่อพระยาราชวังสันบัวถึงแก่กรรมได้ประมาณ 16 ปี
เอกสารฉบับนี้พิสูจน์ว่าพระยาราชวังสันบัวมีบ้านพักอาศัยในบ้านครุฑ และเป็นบรรพชนบ้านครุฑ
(หนังสือขอพระราชทานที่ดินฉบับที่ ๔๘ ถ่ายจากไมโครฟิล์ม)

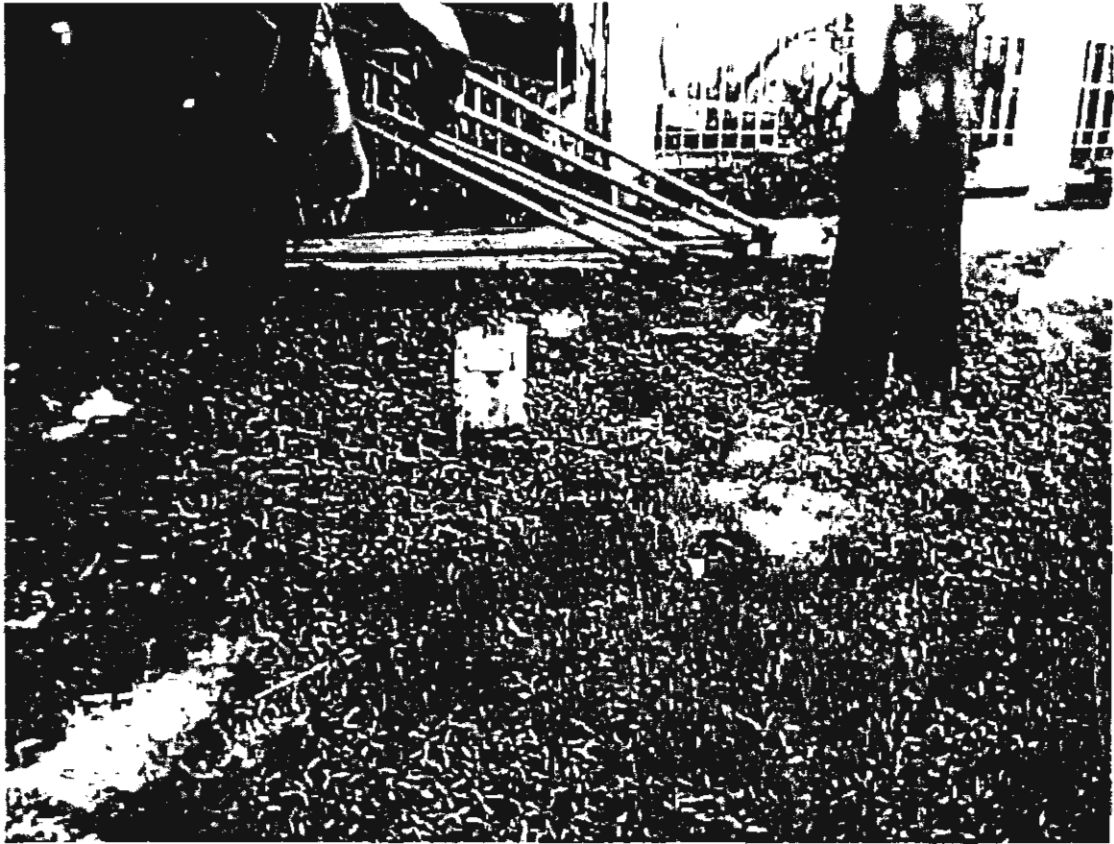
(เอกสารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ มร. 5ค/8 ค4:1ค/112 ฉบับที่ 48)

ลูกหลานกองอาสาจาม

นาวาโทพระพลสินธวณัติ (แอ ไอศะนาวิน) เป็นนักเรียนนายเรือคนที่ 11 เข้าโรงเรียนเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม ร.ศ. 118 (พ.ศ. 2442) เป็นบุตร “หลวงสาครยุทธวิไชย” สำเร็จการศึกษา ใน ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447) สังกัดกรมอาสาจาม ได้รับพระราชทานนามสกุล “ไอศะนาวิน” เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2456 และมีบุตรหลานสืบสกุลอยู่ในบ้านครัวจนทุกวันนี้

(เอื้อเฟื้อภาพโดย สุพัตรา รักติประกร)

หลุมศพพระพลสินธวานันติ

นาวาโทพระพลสินธวานันติ เป็นบรรพชนบ้านครัวลูกหลานกองอาสาจาม และเป็นต้นสกุล "ไอศะนาวิน" ท่านถึงแก่กรรม โดยมีประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 25 พฤศจิกายน 2460 เล่ม 34 หน้า 2374 ว่า

นายนาวาโท พระพลสินธวานันติก์ (แอ ไอศะนาวิน) ท.ช., จ.ม., ว.ป.ร. ๔, ร.จ.ม., ราชองครักษ์เวร หัวหน้าแผนกปืน กรมสรรพาวุธทหารเรือ อายุ ๔๑ ปี บัวยเปนวรรณโรค ถึงแก่กรรม วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๐

แต่เดิมมีโรงหลังคาเป็นมะกั่มสร้างครอบหลุมศพไว้ ตั้งอยู่หลังมัสยิดยามีอุลค็อยรียะห์ ได้ถูกรื้อถอนไปเพราะผูกพันตามสภาพ ถ้าดูจากภาพทางขวาเป็นหลุมศพพระยาราชบังสันบัว ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน

(อุมัรุด คาร์ห์เลิส ถ่ายภาพ : 8 พฤศจิกายน 2543)

มะกัมโต๊ะ๊ะแอ๊ะห์

มะกัมโต๊ะ๊ะแอ๊ะห์ เป็นหลุมศพ แต่เดิมมีคุ่มไม้สักสร้างครอบหลุมศพไว้ เริ่มสร้างขึ้นเมื่อใด สืบความไม่ได้ ได้ผูกงไปตามสภาพที่นานนับร้อยปี ภาพที่เห็นมีผู้สร้างขึ้นใหม่ตามความเชื่อบางประการของแต่ละบุคคลซึ่งขัดต่อหลักการอิสลาม มะกัมโต๊ะ๊ะแอ๊ะห์ มีหลักฐานในแผนที่บริเวณ กรุงเทพฯ ร.ศ. 126 ในระวางที่ดิน 1ต 1อ : 4 อย่างชัดเจน

(อุ้มรุ้ คำรหัสเลิศ ถ่ายภาพ : 8 พฤศจิกายน 2543)

เชื้อสายเขมรห้าแผ่นดิน

นายเสน ดำริห์เลิศ (5 ก.ค. 2430-3 มี.ค. 2515) นางมะ ดำริห์เลิศ (20 ธ.ค. 2432-11 ก.ช. 2517) สืบเชื้อสายจากเหลยศึกสงครามชาวเขมรที่ถูกกวาดครอบครัวเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 1 โดยมีเอกสารเป็นหนังสือสัญญาให้กรรมสิทธิ์ที่ดิน ฉบับที่ 9/306 ที่ดินระวาง 1ต 2อ : 1 เลขที่ดิน 106 โฉนดหมายเลขที่ 746 ตำบลประแจจีน อำเภอประแจจีน จังหวัดพระนคร จัดทำที่หอทะเบียนที่ดิน จังหวัดพระนครและธนบุรี เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2466 ในสมัยรัชกาลที่ 6 มีบันทึกว่า บิดาและมารดาของนางมะ ดำริห์เลิศ ชื่อโต๊ะหมัดและนางกลัด มีอายุ 81 ปี และ 76 ปี จึงทราบวันเกิดในสมัยรัชกาลที่ 3 ร.ศ. 61 (พ.ศ. 2385) และ ร.ศ. 66 (พ.ศ. 2390) ตามที่นายเสนและนางมะ เคยเล่าไว้ว่า แต่เดิมมีปู่ตายายอยู่ในเขมร และบรรพชนของเขาทั้งสองถูกเกณฑ์แรงงานให้ขุดคลองแสนแสบได้ช่วงที่ผ่านบ้านครัวด้วย จึงนำเชื่อได้ว่าตามที่เขาทั้งสองเล่าไว้เป็นความจริง

นายเสนให้ข้อมูลการขุดคลองแสนแสบได้ ศาลาทำนํ้ามัสยิด และ มะก่าโต๊ะแะห๊ะ

นายเสนเป็นต้นสกุล “ดำริห์เลิศ” ได้รับพระราชทานที่พระราชวังบางปะอิน

(เชื้อเพื่อภาพโดย ไพบุลย์ ดำริห์เลิศ)

เหลน : พระยาราชบังสันบัว

นายไสว(ยูซุฟ) ศิริสม (1 ธ.ค. 2458-11 พ.ค. 2524) สืบเชื้อสายมาจากนางจันท์ ศิริสม ซึ่งเป็นบุตรพระยาราชบังสันบัว โดยที่พระยาราชบังสันบัวถึงแก่กรรมได้ 22 ปี นายไสวผู้เป็นเหลนจึงถือกำเนิดขึ้น

นายไสวให้ข้อมูล : มัสยิดยามีอุลค็อยรียะห์ ศาลาท่าน้ำ และ ประวัติพระยาราชบังสันบัว

(เชื้อเพื่อภาพโดย สงบ ดำริห์เลิศ)

รำลึกกองอาสาจาม

งานแสดงแสง/สี/เสียงประจำปีทางน้ำของชาวบ้านครัวช่วงก่อนปีพ.ศ. 2500 เพื่อรำลึกถึงวีรกรรมกองอาสาจาม จัดให้มีการละเล่น แข่งเรือ ว่ายน้ำ มวยทะเล และการโจมตีเรือโจรสลัดด้วยกองเรือรบอาสาจาม ในภาพเป็นการแสดงเรื่องพันท้ายนรสิงห์ สมัยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ) ครึ่งกรุงศรีอยุธยา โดยมีขุนนางมุสลิมมีบรรดาศักดิ์เป็น **พระยาวาหนังสัน** ในสมัยนี้ด้วย

การจัดงานมีคณะกรรมการมัสยิดทั้งสามแห่งร่วมกิจกรรม มีกองอำนวยการตั้งอยู่ที่ศาลาท่าน้ำมัสยิดยามีอุลค็อยรียะห์ บริเวณงานใช้คลองแสนแสบได้ช่วงที่ผ่านบ้านครัว หลังจากปีพ.ศ. 2500 สภาพน้ำในคลองเริ่มเน่าเสีย คณะกรรมการจัดงานจึงยุติการจัดงานแต่นั้นมา

(เจื้อเพื่อภาพโดย เกษม บินมะฮมุด)

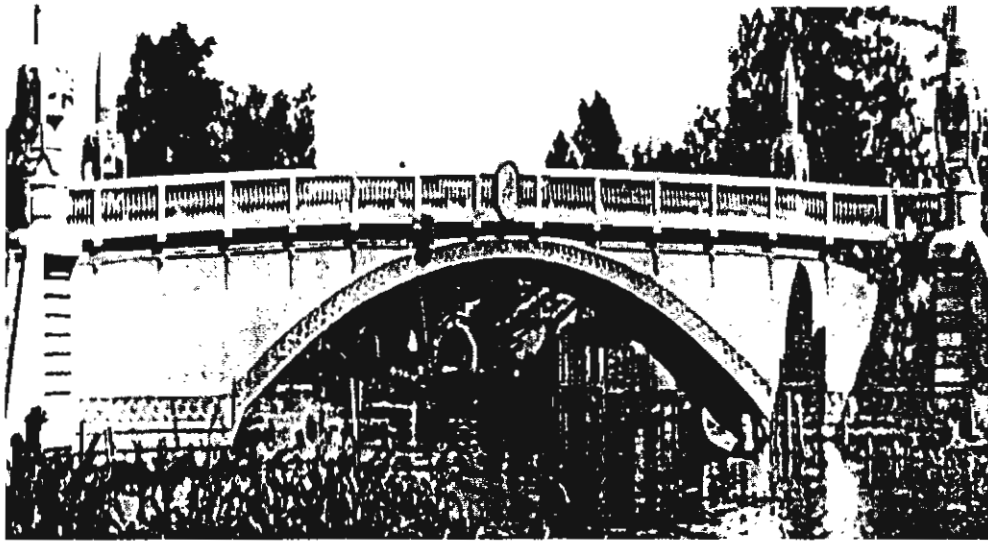

ประตูน้ำปทุมวัน : สะพานเฉลิมโลก 55

ชาวเรือใช้ใบพายใบแจวพายน้ำจืดหัวเรือออกจากประตูน้ำปทุมวัน ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านครัว ประมาณ 1.0 กม. หัวเรือพายหน้าไปบ้านครัวมีจุดหมายปลายทางที่ตลาดน้ำสี่แยกมหานาค ถึงณ ปีพ.ศ. 2505 ชาวเรือรอนแรมมาจากเมืองมีน หนองจอก แปรริ้ว ซื่อสินค้าแล้วล่องเรือค้าขายไปเรื่อยๆ เมื่อสินค้าหมดก็กลับขึ้นมาซื้ออีกอาชีพเป็นเช่นนี้

แต่เดิมประตูน้ำมีอยู่ทั่วไปเป็นด่านกักเรือกักน้ำให้อยู่ในระดับมาตรฐาน มีบานประตูเหล็ก ปิด/เปิดให้เรือเข้า/ออกได้ และระบายน้ำตามตารางเวลาที่กำหนด ประตูน้ำแห่งนี้ทางราชการได้รื้อถอนบานประตูเหล็กออกแล้ว ในคั้งน้ำมีเรือลอยลำที่เห็น ทุกวันนี้ใช้เป็นทีกลับลำเรือโดยสารที่แล่นรับผู้โดยสารตามคลองแสนแสบไปแล้ว

(ภาพจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ รหัส ภ.002 สบ.2 4-8 ถ่ายเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2491)

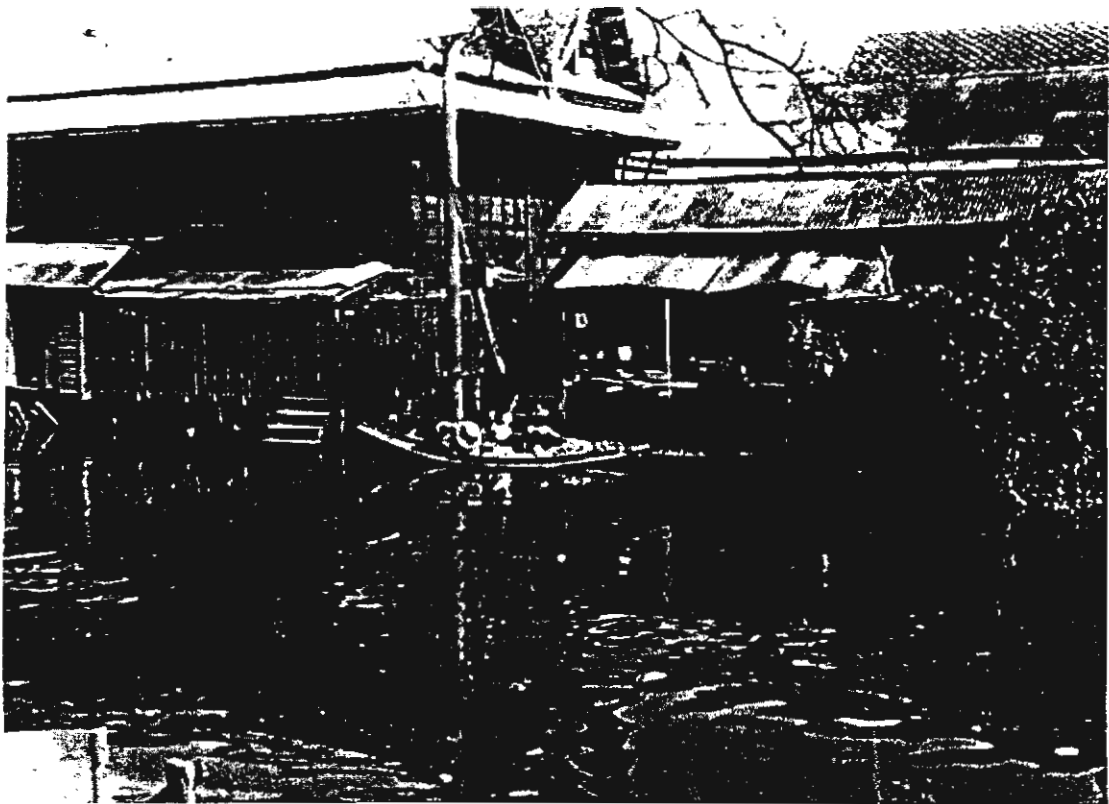
ประตูน้ำบ้านครัว : สะพานเฉลิมหล้า 56

ชาวเรือผ่านประตูน้ำปทุมวันมาได้ประมาณ 800 เมตร จะมาถึงสะพานเฉลิมหล้า 56 หรือ สะพานหัวช้าง โดยประหนึ่งเป็นขั้วประตูน้ำให้รู้ว่กำลังจะเข้าเขตบ้านครัวแล้ว ทางข้างหน้าให้เห็น ไปบ้านครัว ส่วนพี่น้องชาวมินบุรี แสนแลบ หนองจอก ที่มีสายโยงใยกันมาตั้งแต่บรรพชนเมื่อล่อง เรือมาถึงขั้วประตูน้ำแห่งนี้จะรำลึกถึงบรรพชนที่ถูกเกณฑ์แรงงานให้ขุดคลองช่วงนี้ และบ้างก็ตั้งใจ จะได้พบญาติ เมื่อผ่านเข้ามาได้ประมาณ 200 เมตร จะถึงปากคลองพญาไท แต่เดิมมีแนวคลอง ตลอดจนถึงพระราชวังพญาไทที่ถนนราชวิถีใช้ล่องเรือสัญจรเข้าออกได้ ปัจจุบันทางราชการได้ถม คลองพญาไทปรับปรุงเป็นถนนเพชรบุรีซอย 7 และซอย 12 ไปแล้ว

รัชกาลที่ 5 ทรงสร้างสะพานเฉลิมหล้า 56 ข้ามคลองบางกะปิ(คลองแสนแสบใต้) เพื่อ เชื่อมถนนพญาไทเข้าด้วยกันในปีพ.ศ. 2451 และโดยเสด็จพระราชดำเนิตรงเปิดสะพานในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2452

หมายเหตุ : คลองพญาไท หรือถนนเพชรบุรีซอย 12 เป็นแนวสุดเขตบ้านครัวทางทิศตะวันออก และทางด่วนชั้นที่ 2 เป็นแนวสุดเขตบ้านครัวทางทิศตะวันตก

(ภาพจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ รหัส ภ.002 หวญ.52-70 ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2460
และ จดหมายเหตุการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์)

คลองแสนแสบใต้

ภาพชาวบ้านครวก่อนปีพ.ศ. 2505 ชื้อขายกันในคลองแสนแสบใต้ โดยที่ชาวเรือซื้อสินค้ามาจากตลาดน้ำ “สี่แยกมหานาค” ล่องเรือค้าขายไปถึงบางกะปิ มีนบุรี หนองจอก ชาวบ้านที่อยู่ริมคลองจะมีเรือและบันไดลงคลองใช้ประโยชน์นอกประสงค์ ต่อมาในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ น้ำคลองเริ่มเน่าเสียเป็นผลมาจากการพัฒนาบ้านเมืองอย่างไร้ทิศทาง สร้างสิ่งสาธารณูปโภคมากขึ้น และได้ระบายน้ำเสียที่ยังไม่ผ่านการบำบัดก่อนลงคลอง

ก่อนปีพ.ศ. 2505 ในยามเช้าตรู่ จะเห็นพระภิกษุวัดบรมนิวาสและวัดพระยาหยั่ง พายเรือบิณฑบาตผ่านบ้านครัว วังสระปทุม ถึงประตูน้ำปทุมวัน เมื่อน้ำคลองเน่าเสียการบิณฑบาต และการค้าขายในคลองได้สิ้นสุดลง คลองแสนแสบใต้จึงกลายเป็นคลองระบายน้ำเสียแต่นั้นมา

บ้านครัวแต่เดิมมีทางเดินไม่มีริมคลองเป็นบางช่วง และเลี้ยวซ้าย/เลี้ยวขวาเข้าตรอกซอยในหมู่บ้านเป็นบางช่วง ผู้คนต่างถิ่นที่เข้ามาให้ชื่อว่า “หมู่บ้านพันตรอก” มาเริ่มจัดสร้างเป็นทางเดินคอนกรีตในปีพ.ศ. 2521 เป็นต้นมา

บริเวณที่เห็นซื้อขายกันในเรือ ปัจจุบันนี้เป็นทางเดินคอนกรีตเลี้ยวเข้ามัสยิดดารุ้ลฟาละฮ์ (ซอย 5 บ้านครัวเหนือ) โดยที่ฝั่งคลองตรงข้ามเป็นพิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน

(ภาพโดย จิม ทอมป์สัน เอื้อเฟื้อภาพโดย พระเยาว์ ชุ่มภิรมย์)

เอ๋อลันท่วมทัน

ครั้นถึงฤดูน้ำเหนือไหลหลากในแต่ละปี คลองแสนแสบจะมีน้ำเอ๋อลันฝั่งคลองไหลเข้าท่วมบ้านเรือน บรรดาเด็กเล็กผู้ใหญ่จะลงเล่นน้ำกันอย่างครึกครื้น บางปีน้ำเอ๋อลันเข้าท่วมทั้งหมู่บ้าน กระนั้นก็ไม่มีชาวบ้านเป็นความเดือดร้อน เพราะปรับตัวรับสภาพกันมาแต่เด็กเล็ก เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านควรต้องสร้างบ้านได้สูงเพื่อหนีน้ำมาแต่ครั้งบรรพชนก่อตั้งหมู่บ้านแล้ว จึงเป็นที่มาในบ้านควรมีบ้านชั้นเดียวได้สูง เป็นบ้านไทยอยู่ทั่วไป

ในภาพทางเดินไม้ริมคลองถูกน้ำท่วม บริเวณเสาไฟฟ้าข้างหน้าเห็นเป็นช่องว่างกว้างใหญ่ ซึ่งเดิมเป็นที่ตั้งบ้านไทยของตระกูล “หงศยมัด” ที่ได้ขายให้ จิม ทอมป์สัน เมื่อปีพ.ศ. 2501 ในปีต่อมา น้ำคลองเริ่มเน่าเสีย เพราะบ้านเมืองสร้างสาธารณูปโภคมากขึ้นและระบายน้ำเสียโดยไม่มี การบำบัดก่อนลงคลอง ชาวบ้านจึงไม่ลงเล่นน้ำเหมือนก่อน เมื่อการสร้างเส้นทางภาคเหนือแล้วเสร็จควบคุมระดับน้ำเหนือไหลหลากได้ น้ำในคลองแสนแสบจึงไม่เอ๋อลันท่วมทันจนทุกวันนี้

(ภาพโดย จงพจนา วิรัตน์ธรรม)

ครั้งที่สอง

ทางเดินคอนกรีตริมคลองอยู่ระหว่างก่อสร้างครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2539) โดยกรุงเทพมหานครครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2521) โดยการเคหะแห่งชาติ และฝั่งคลองตรงข้ามเป็นสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน จะเห็นมีอาคารสูงใหญ่โผล่ขึ้นมาล้อมรอบบ้านครัวที่เป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมแห่งกรุงเทพมหานคร

สังเกตจะเห็นแนวคลองคดโค้งตามที่บรรพชนขุดขึ้น เพื่อหลบหลีกหมู่บ้าน มัสยิด สุสาน ครึ่งก่อตั้งบ้านครัวเมื่อปีพ.ศ. 2330 จวบจนปัจจุบันปีพ.ศ. 2544 ได้ประมาณ 214 ปีแล้ว

(ภาพโดย สัมฤทธิ์ สีขันธบุตร)

เพลิงไหม้ครั้งที่ 4

วันพุธที่ 8 พฤศจิกายน 2538 เวลาประมาณ 18.30 น. เกิดเพลิงไหม้บ้านเรือนไปประมาณ สิบหลังคาเรือนเหตุเกิดที่บ้านครัวเหนือ เป็นอุทาหรณ์ให้ชาวชุมชนได้สำนึกว่าการปกป้องชุมชนให้ รอดพ้นจากทุกภัยเป็นภารกิจร่วมกันของชาวชุมชนทุกศาสนิกชน มิใช่แต่เพียงศาสนิกชนกลุ่มใด กลุ่มหนึ่งเท่านั้น สาเหตุครั้งนี้มาจากผู้เช่าบ้านใช้ไฟฟ้าเกินกำลังจนไฟฟ้าลัดวงจร

(ภาพโดย ยูลัด ดำริห์เลิศ)

เพลิงไหม้ครั้งที่ 5

วันเสาร์ที่ 3 สิงหาคม 2539 เวลาประมาณ 18.30 น. เกิดเพลิงไหม้บ้านเรือนไปประมาณ สิบหลังคาเรือน สถานที่เกิดเหตุใกล้กับบริเวณเพลิงไหม้ครั้งที่ 4 (ระยะเวลาห่างจากครั้งที่ 4 นับได้ 8 เดือน 26 วัน) เป็นอุทธรณ์ฉับพลัน ชาวชุมชนบางส่วนมิได้มีสำนึกปกป้องชุมชนให้รอดพ้นจาก ทุกข์ภัยเป็นภารกิจร่วมกัน เพียงสำนึกว่ามาเป็นผู้เช่าอาศัยเท่านั้น สาเหตุครั้งนี้มาจากผู้เช่าบ้าน ถ่ายเทถังแก๊สรถสามล้อเครื่องมาใช้กับถังแก๊สในบ้าน

(ภาพโดย ยูลัต คำจิห์เลิศ)

ไหมไทยบ้านครัว

บ้านครัวยุครุ่งโรจน์การทอผ้าไหมเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ชาวบ้านมีที่กระตุกตลอดหมู่บ้าน โดยที่นายวิลเลียม วาร์เรน ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของ จิม ทอมป์สัน บันทึกไว้ว่า “บ้านครัวเป็นหมู่บ้านซึ่งครั้งหนึ่งอยู่นอกเขตเมือง รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น โดยมีชาวมุสลิมมากกว่าชาวพุทธถึง 95% และเป็นหมู่บ้านทอผ้าไหมใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ”

(ภาพโดย จิม ทอมป์สัน เอื้อเฟื้อภาพโดย พระเยาว์ ชุ่มภิรมย์)

ตรวจงานประจำวัน

จิม ทอมป์สัน พายเรือข้ามคลองมาตรวจการย้อมสีไหมเป็นประจำวัน แต่เดิมไม่มีสะพานข้ามคลองเหมือนปัจจุบัน จะเห็นแม่ค้าพายเรือค้าขายในคลองบายหน้าไปออกประตูน้ำปทุมวัน

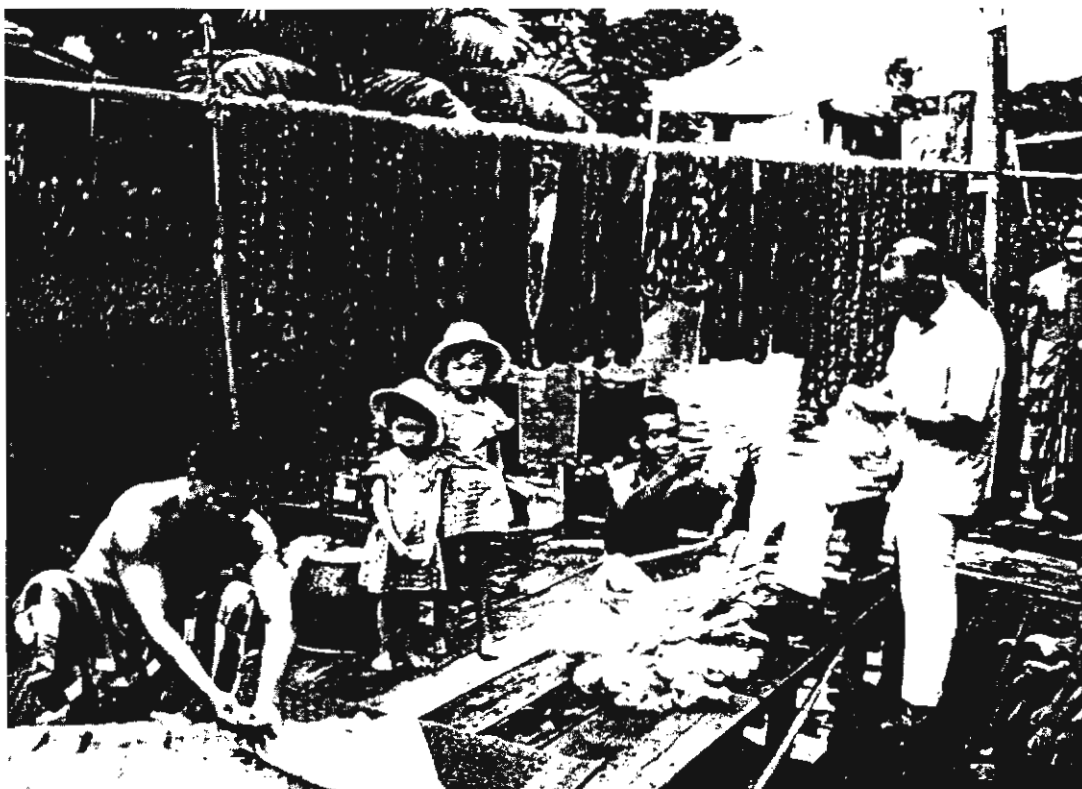
(ภาพจากหนังสือ Jim Thompson : The Legendary American of Thailand)

เศรษฐินีทอผ้า

จิม ทอมป์สัน จ้องมองนางสุรีย์ มนุทัศน์ ไข้ก็กระตือรือร้นทอผ้าไหมด้วยความสนใจและร่วมทุน
ค้าขายผ้าไหมกับนางสุรีย์ ทำให้นางสุรีย์เป็นเศรษฐินีผู้หนึ่งในบ้านครัว ได้มอบเรือนไทยมิตรภาพ
หลังหนึ่งให้เปล่ากับจิมฯ นำไปจัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน จนทุกวันนี้

(ภาพจากหนังสือ Jim Thompson : The Legendary American of Thailand)

ไหมไทยบ้านครัว-ไหมไทยจิมทอมป์สัน

จิม ทอมป์สัน ร่วมทุนจัดตั้งบริษัทไหมไทยกับชาวบ้านครัว ได้ออกตรวจคัดเลือกคุณภาพเส้นไหมและให้คำแนะนำเป็นประจำวัน เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดต่างประเทศ

จิมฯ ยืนบนทางเดินไม้ 3-4 แผ่น ยาวตามแนวริมคลองช่วงก่อนที่เขาจะหายสาบสูญไปในป่าลึกประเทศมาเลเซียในปีพ.ศ. 2510 และเพื่อให้สังคมได้รับรู้ความจริง ไหมไทยจิมทอมป์สัน นั้นมีความเป็นมาดังนี้

เพราะมีไหมไทยบ้านครัว

จึงมีไหมไทยจิมทอมป์สัน

เพราะมีไหมไทยจิมทอมป์สัน

จึงต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์บ้านครัว

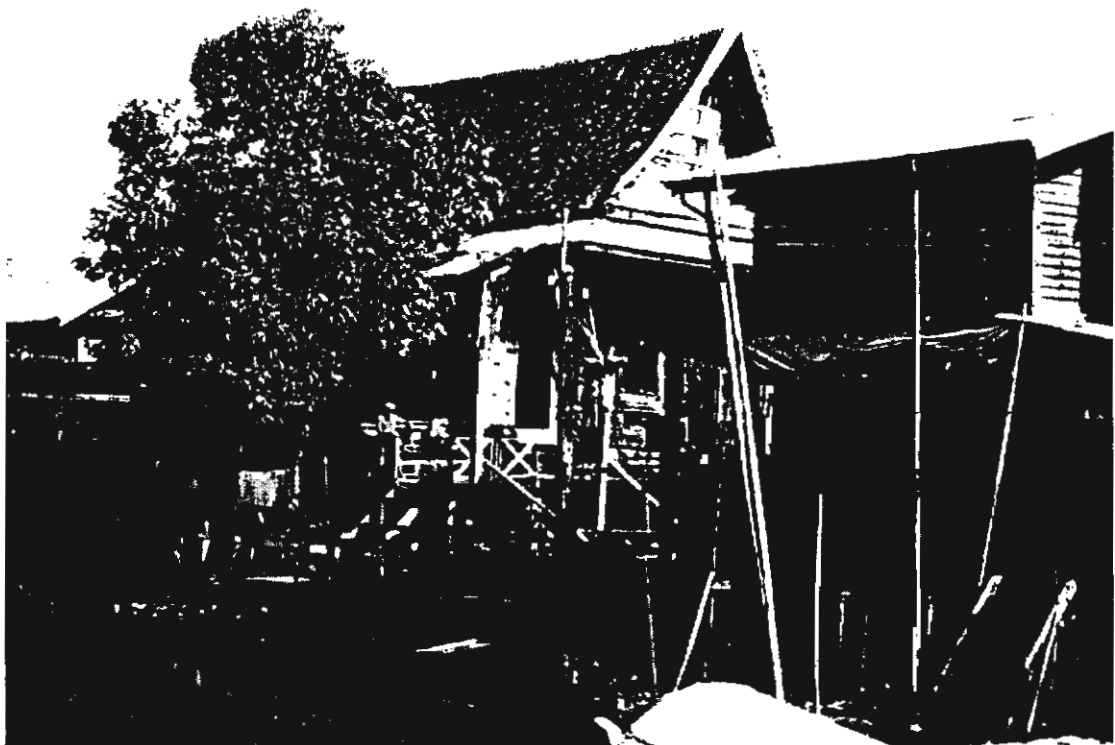
(ภาพจากหนังสือ Jim Thompson : The Legendary American of Thailand)

กองทราย

พื้นที่ประมาณ 2 ไร่ครึ่ง ตั้งอยู่ริมคลองแสนแสบใต้ ฝั่งตรงข้ามกับบ้านครัวเหนือ ก่อนปี พ.ศ. 2500 ชาวบ้านครัวเรียกบริเวณตรงนี้ว่า “กองทราย” เดิมขายวัสดุก่อสร้าง ต่อมาเป็นสถานที่สร้าง “พิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน”

(ภาพโดย จิม ทอมป์สัน เอื้อเฟื้อภาพโดย พระเยาว์ ชุ่มภิรมย์)

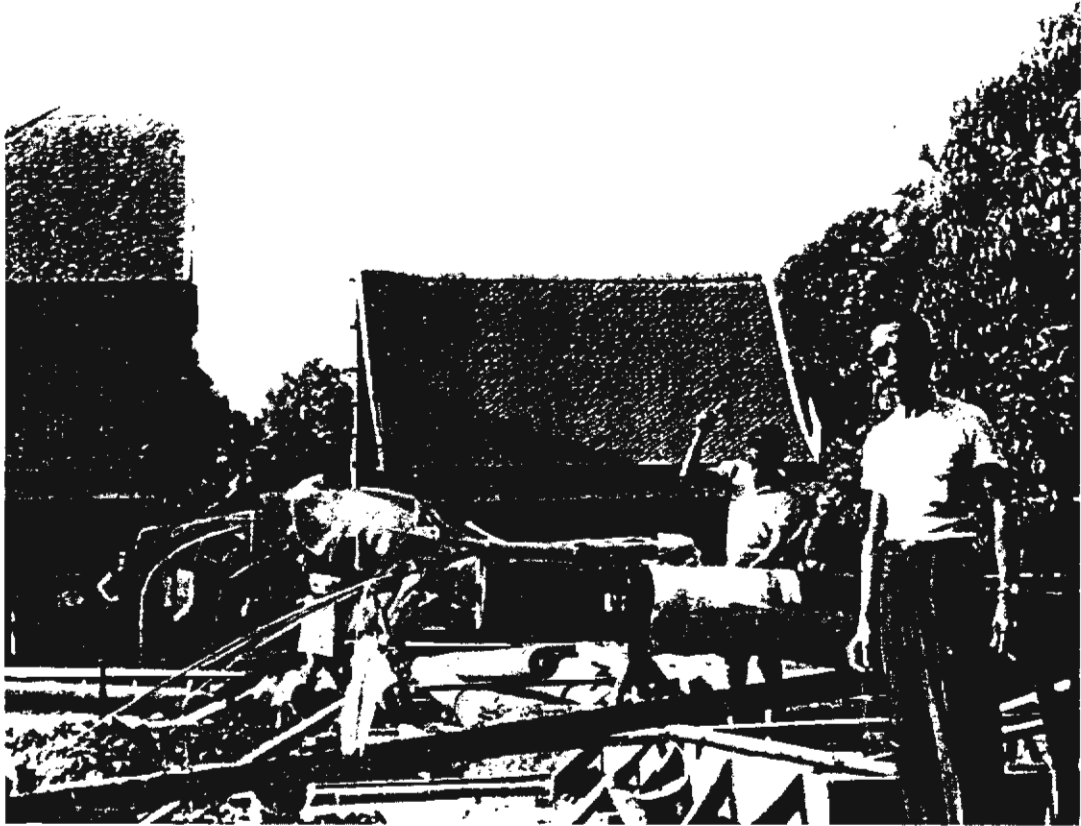

ต้นแบบพิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน

บ้านไทยของตระกูล “พวงศยมัต” เป็นต้นแบบพิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน เจ้าของรุ่นสุดท้ายกล่าวว่า เป็นมรดกตกทอดมาหลายชั่วอายุคน เข้าใจว่าเดิมคงเป็นเรือนพักขุนนางที่ควบคุมการชุดคลองแสนแสบได้ในสมัยรัชกาลที่ 1 เป็นบ้านไทยภาคกลางสร้างด้วยไม้สักทองทั้งหลัง

จิม ทอมป์สัน ซื้อมาด้วยสนนราคาเพียง 45,000 บาท ในปีพ.ศ. 2501 นำไปจัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน ในปีพ.ศ. 2502 บ้านไทยหลังนี้เดิมตั้งอยู่ที่ริมฝั่งคลองแสนแสบได้บ้านครัวเหนือ สถานที่ตั้งบ้านไทยหลังนี้ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นบ้านมาลินไหมไทย และบริเวณใกล้เคียงไปแล้ว

(ภาพโดย จิม ทอมป์สัน เอื้อเฟื้อภาพโดย พระยาว์ ชุ่มภิรมย์)

นายช่างใหญ่

คนยืนขวามือ คือ คุณลุงเล็ก มานะเกษม (เสียชีวิตแล้ว) ซึ่งเป็นน้องชายของคุณยายหนับ มานะเกษม เป็นนายช่างใหญ่ควบคุมการสร้างพิพิธภัณฑสถานไทยจิมทอมป์สัน เมื่อปีพ.ศ. 2502 และมีช่างฝีมือชาวผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา มาร่วมก่อสร้างด้วย

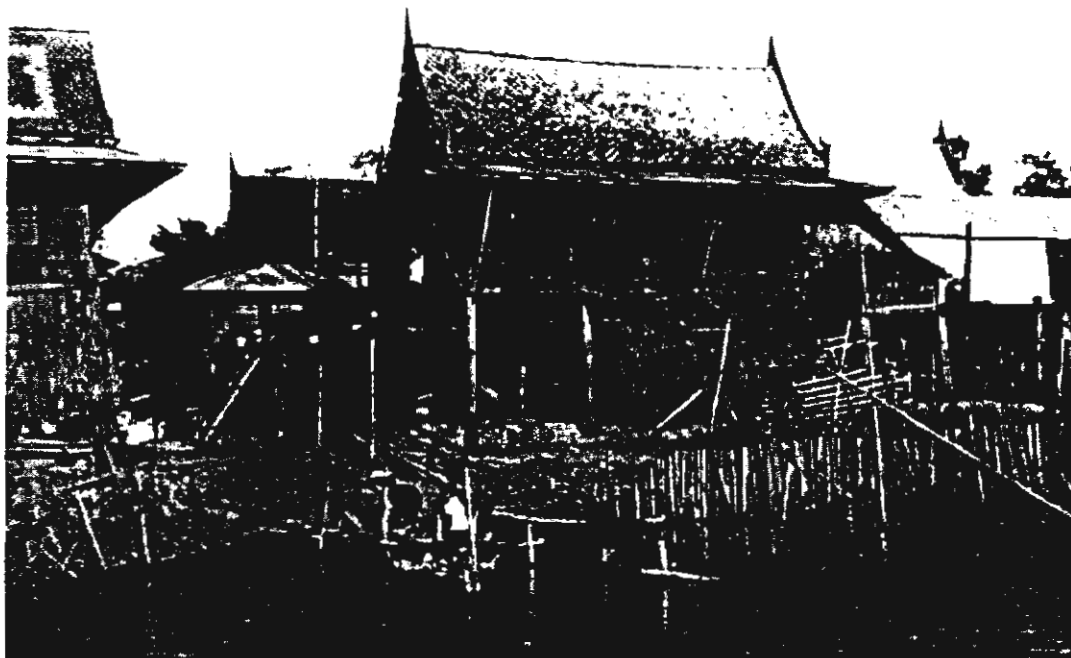
(ภาพโดย จิม ทอมป์สัน เอื้อเฟื้อภาพโดย พระเชาว์ ชุ่มภิรมย์)

กองทราย-บ้านไทยจิมทอมป์สัน

จากกองทรายมาเป็นบ้านไทยจิมทอมป์สัน จะเห็นบ้านไทยทรงตะกั่ว “พงศยมัต” เป็น “หอกลาง” หันหน้าเรือนขนานยาวตามคลอง ซ้ายมือเป็น “หอขวาง” เป็น “เรือนไทยมิตรภาพ” ที่นางสุรีย์ มนุทัศน์ มอบให้เปล่ากับ จิมฯ ถัดมาเป็น “หอขวาง” เป็น “เรือนไทยผไท” จากอยุธยา

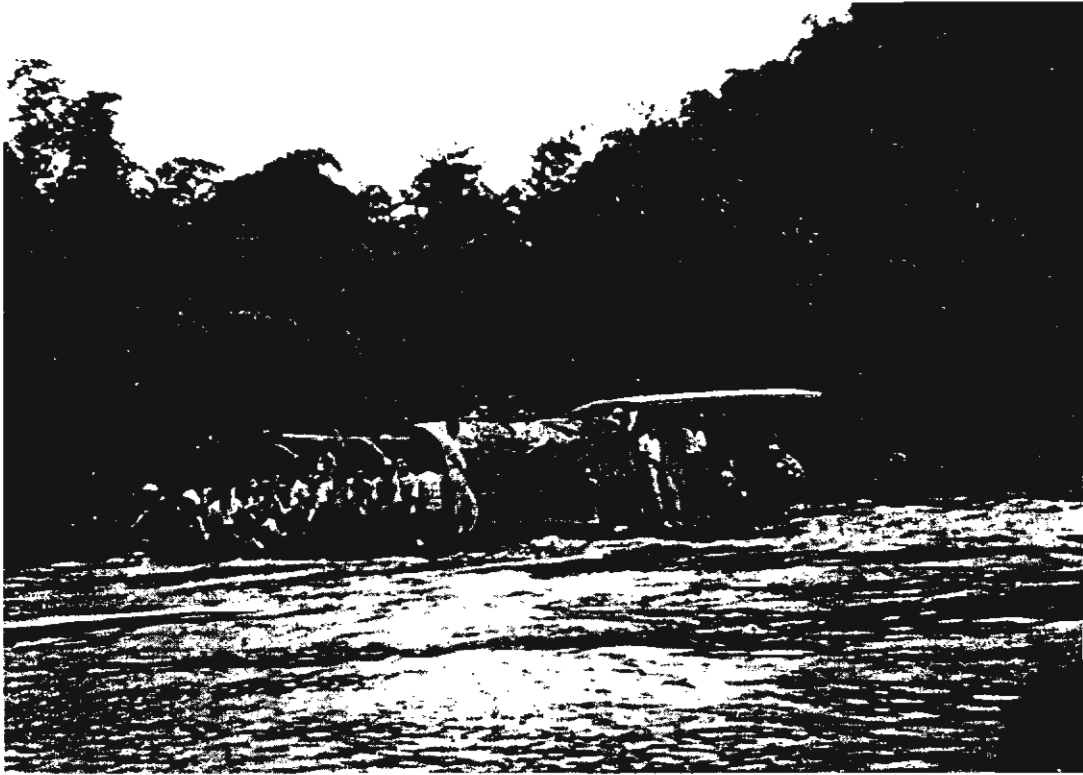
(ภาพโดย จิม ทอมป์สัน เลื้อเพื่อภาพโดย พระเยาว์ ชุ่มภิรมย์)

เรือนไทยผักไห่

เรือนไทยภาคกลางที่อำเภอผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา จิม ทอมป์สัน ซื้อจากเจ้าของเดิม และนำมาจัดสร้างขึ้นใหม่เป็นพิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน

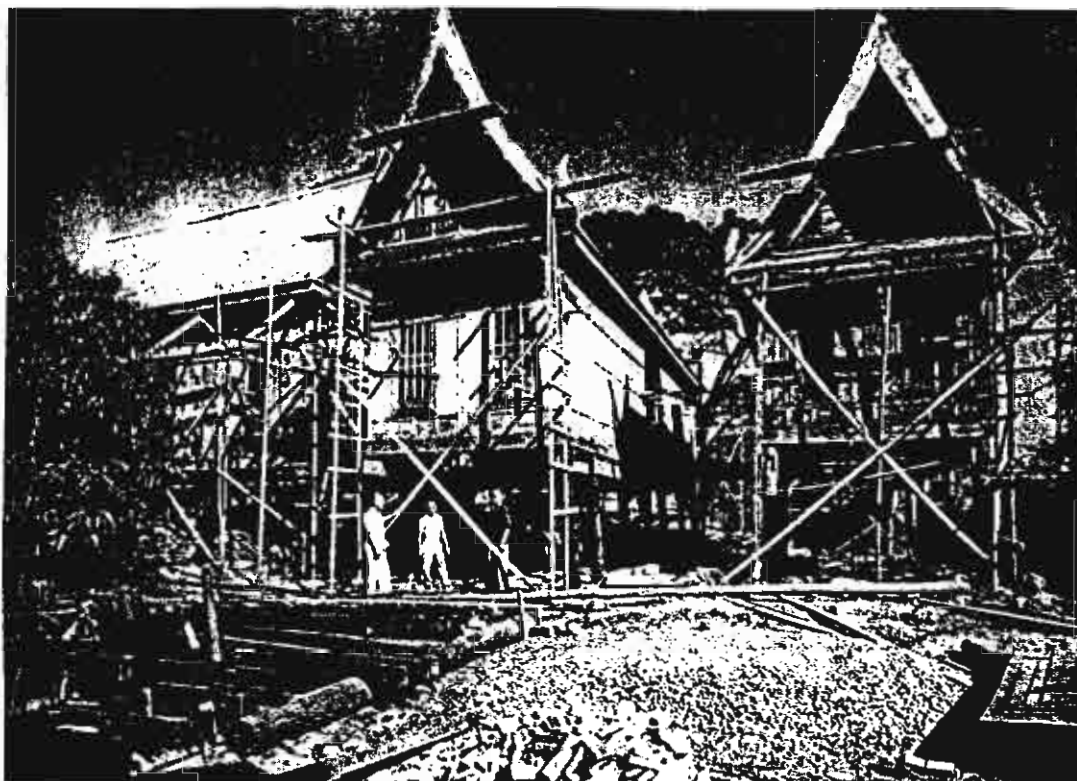
(ภาพโดย จิม ทอมป์สัน เอื้อเฟื้อภาพโดย พระยาวชิรธรชัย)

ลำเลียงบ้าน

เรือนไทยฝากให้ลำเลียงมาทางแม่น้ำเจ้าพระยา พร้อมด้วยช่างฝีมือชาวฝักไหที่จะมาสร้าง
พิพิธภัณฑสถานไทยจิมทอมป์สัน เรือลัดเลาะเข้าคลองแสนแสบได้ มาขึ้นฝั่งที่ "ทองทราย" ซึ่งเป็น
สถานที่จัดสร้างพิพิธภัณฑสถาน

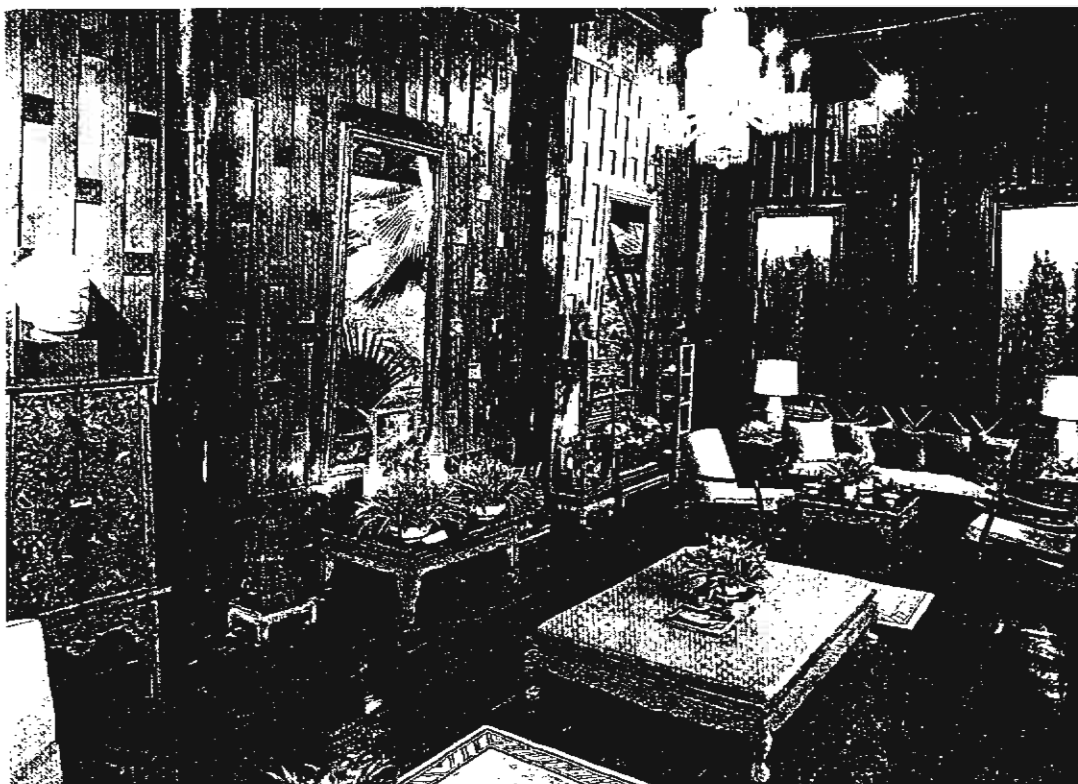
(ภาพโดย จิม ทอมป์สัน เลื้อเพื่อภาพโดย พระยาวชิรธรวิธาน)

เค้าโครงบ้านไทยจิมทอมป์สัน

พิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน ขึ้นเค้าโครงจะเห็นบ้านไทยมิตรภาพที่นางสุรีย์ มนูญศน์ มอบให้เปล่ากับ จิมฯ ทางขวามือ ส่วนเรือนกลางเป็นบ้านไทยจากผั๊กไ้ ขวามือเป็นบ้านไทยหลังใหญ่ของตระกูลพงศยัมด

(ภาพจากหนังสือ Jim Thompson : The Legendary American of Thailand)

บ้านไทยบ้านครัว-บ้านไทยจิมทอมป์สัน

จิม ทอมป์สัน ชื้อบ้านไทยจากตระกูล “หงศยมัต” ในปีพ.ศ. 2501 ได้นำไปจัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์บ้านไทย เป็นสถานที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2502 - ปัจจุบัน และเพื่อให้สังคมได้รับรู้ความจริง บ้านไทยจิมทอมป์สัน นั้น มีความเป็นมาดังนี้

เพราะมีบ้านไทยบ้านครัว

จึงมีบ้านไทยจิมทอมป์สัน

เพราะมีบ้านไทยจิมทอมป์สัน

จึงต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์บ้านครัว

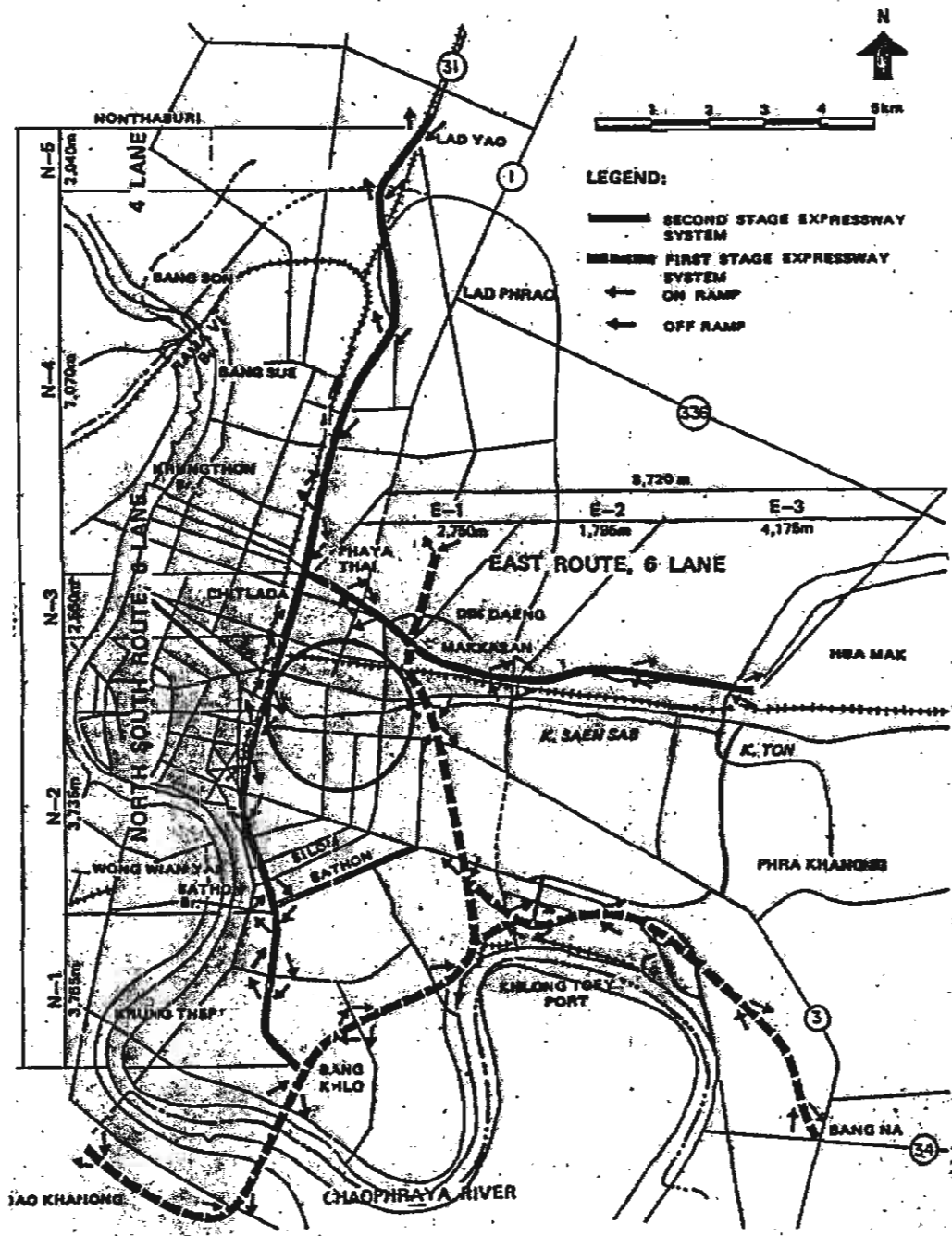
(ภาพโปสเตอร์พิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน)

ข้าวหม้อใหญ่

พิพิธภัณฑ์บ้านไทยจิมทอมป์สัน สร้างแล้วเสร็จ จิม ทอมป์สัน มีความเชื่อในศาสนาคริสต์ พุทธ อิสลาม จึงจัดงานบุญขึ้น ในภาพเป็นการหุงข้าวของชาวบ้านครัวที่ จิมฯ จัดขึ้น เห็นชายคนหนึ่ง ยืนถือพายคนข้าว คือ นายสุทิน มนุทัศน์ (เสียชีวิตแล้ว) เป็นบุตรนางสุรีย์ มนุทัศน์ ที่ได้มอบบ้าน ไทยมิตรภาพให้เปล่ากับ จิม ทอมป์สัน

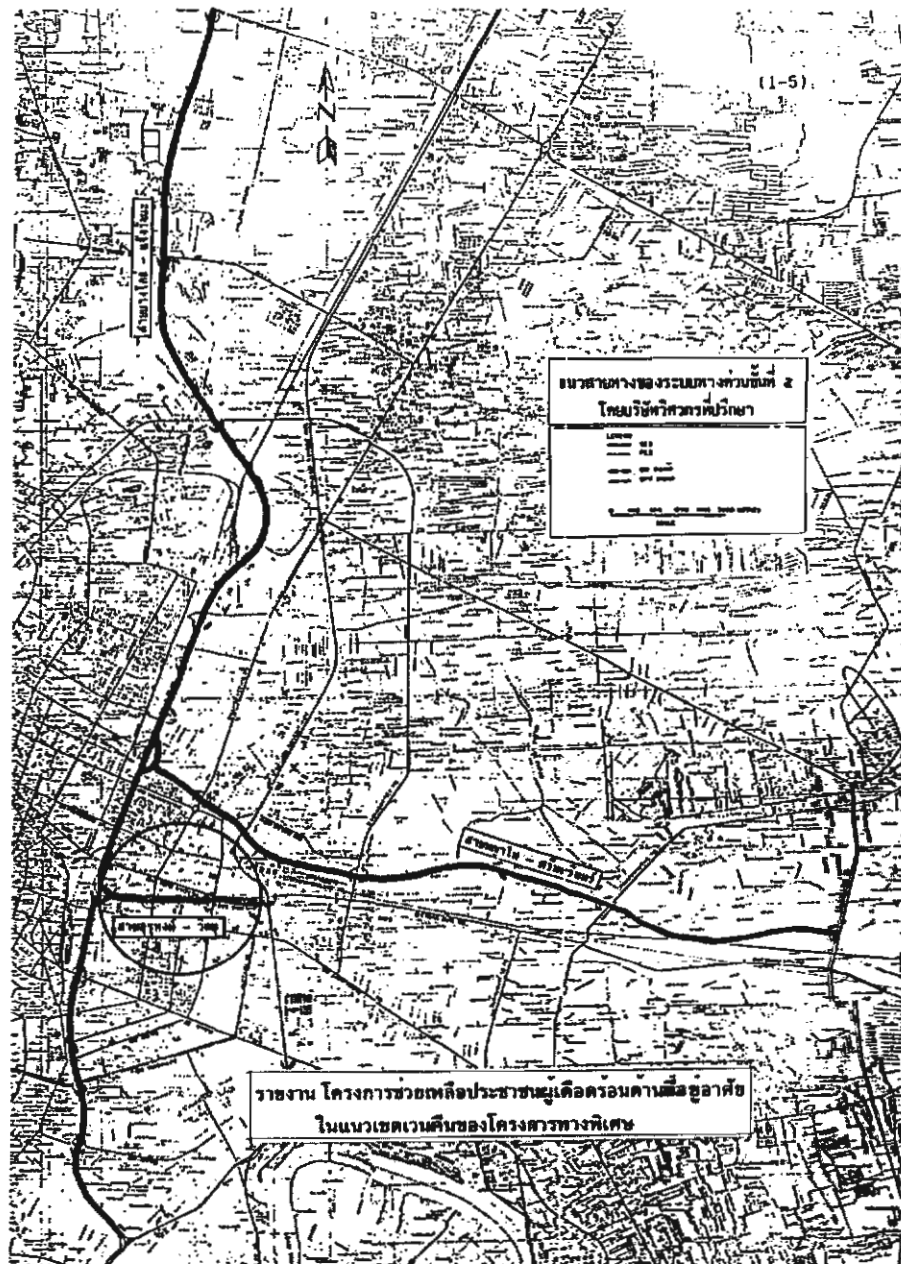
(ภาพโดย จิมทอมป์สัน เอื้อเฟื้อภาพโดย พระยาว์ ชุ่มภิรมย์)

แผนที่ใจก้า

แผนที่ทางด่วนชั้นที่ 2 ตามที่ผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่นสำรวจเมื่อปีพ.ศ. 2525-2526 ประกอบด้วย
 สายทาง บางโคล่-ลาดยาว และสายทาง พญาไท-คลองตัน แต่ไม่มีสายทาง ถนนรวมและกระจาย
 การจราจร หรือ ทางด่วนซีดีไว้ด ตามภาพในวงกลม

(เอกสารรายงานโครงการช่วยเหลือประชาชน ในแนวเขตเวนคืนของโครงการทางพิเศษ)

แผนที่เน็คโก

สัญญาก่อสร้างเวสต์เทรคเซ็นเตอร์ ลงนามเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2526 ระหว่างสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และบริษัทวังเพชรบูรณ์จำกัด ต่อมาทางพิเศษฯ ได้ว่าจ้างกลุ่มบริษัทเน็คโกสำรวจทางด่วนชั้นที่ 2 ใหม่ในเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2529 ที่สุดได้แนวทางด่วนใหม่ สายแจ้งวัฒนะ-บางโคล่, สายพญาไท-ศรีนครินทร์ และมี ถนนรวมและกระจายการจราจรหรือ ทางด่วนซีดีไว้ด เพิ่มเติมในภาพวงกลม เริ่มจากย่านอรุณพงษ์-ถนนวิทย์

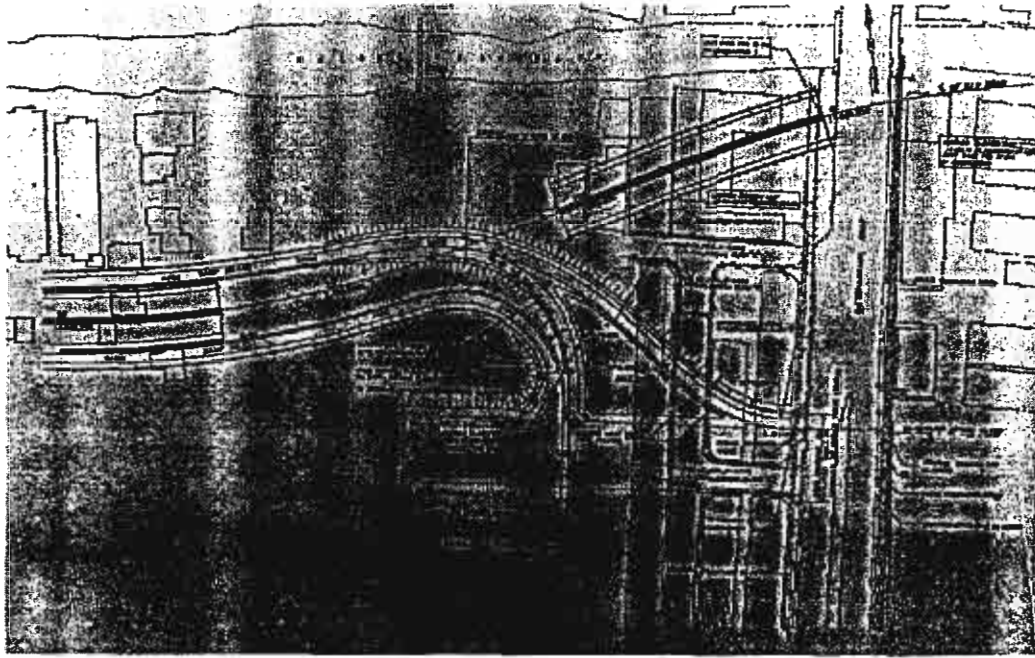
(เอกสารรายงานโครงการช่วยเหลือประชาชน ในแนวเขตเวนคืนของโครงการทางพิเศษ)

ชิตีไรต์ : อรุพงษ์-ฉนวนวิทย์

การทางพิเศษฯ จัดทำแผนที่ทางด่วนขั้นที่ 2 มีถนนรวมและกระจายการจราจร ระยะทาง 2.8 กม. หรือ “ทางด่วนชิตีไรต์” มีทางขึ้น-ลง 4 ตำแหน่ง คือ ที่สะพานหัวช้าง, ที่ถนนอังรีดูนังต์และข้ามสถานทูตอินโดนีเซียถนนเพชรบุรี, เวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ถนนราชดำริ, และที่ถนนวิทย์

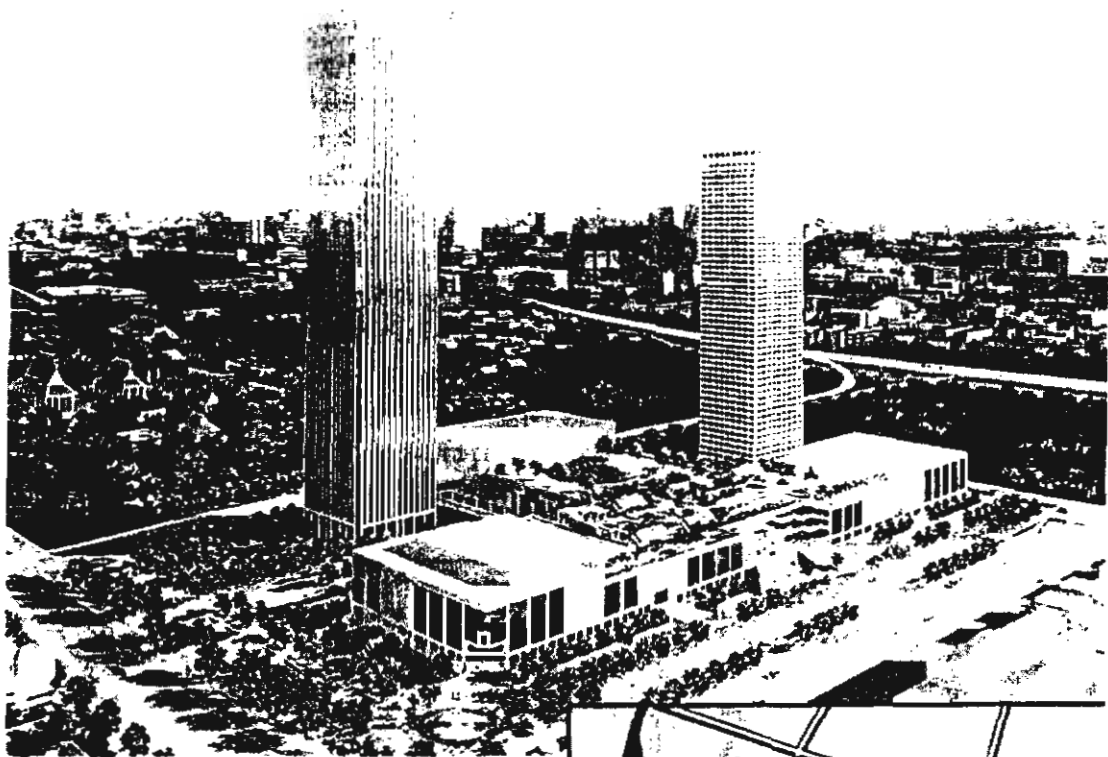
(แผนที่ระบบทางด่วนการทางพิเศษแห่งประเทศไทย)

ซิดีไรต์ ขึ้น-ลง เวิลด์เทรดเซ็นเตอร์

แบบก่อสร้างทางด่วนซิดีไรต์มีทางขึ้น-ลงในเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์เรียนไว้ชัดเจนว่า *ACCESS ROAD TO WORLD TRADE CENTER* (ถนนเชื่อมต่อกับเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์) เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างผู้บริหารเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์และการทางพิเศษฯ ตามที่ นสพ.ผู้จัดการ ฉบับที่ 245 (112) วันที่ 23-29 มกราคม 2532 ปีที่ 6 (3) นำเสนอไว้ก่อนแล้ว

(แบบสัญญาก่อสร้าง เลขที่ 20 ซิดี ช่วงจากถนนพญาไท-ถนนวิทยุ, แผ่นที่ 41 : พฤศจิกายน 2530)

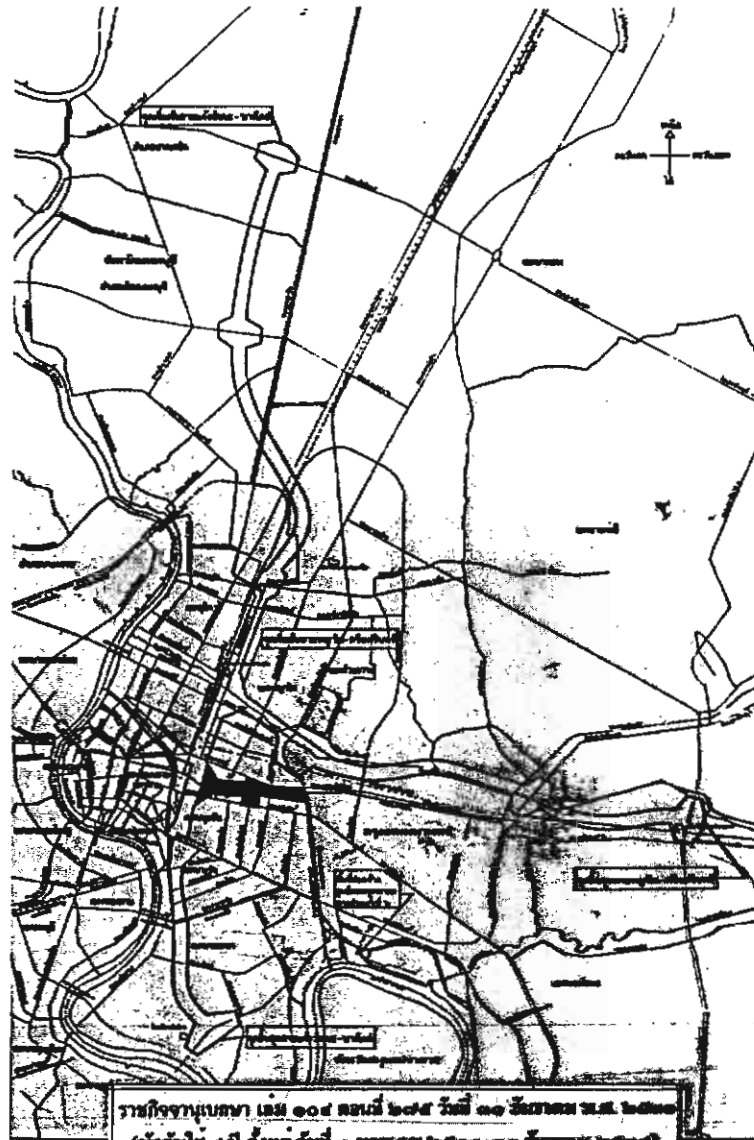
แนวเส้นทางถนนรับและกระจายการจราจร ซึ่งการทางฯ ตัดสินใจลงมือแนพร้อมกันกับหตุระยะทางจากอุรุพงษ์ให้ เหลือแค่ถนนราชดำริ แสดงให้เห็นภายใต้ทัศนียภาพของ โครงการเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ กรุงเทพฯ ซึ่งจะมีใหญ่ ครอบคลุมอย่างสมบูรณ์จึงขึ้นอีกด้วยการมีถนนเชื่อม ขึ้นลงกับทางด่วน

เวิลด์เทรดเซ็นเตอร์

ทัศนียภาพเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ ประกอบด้วยอาคารสำนักงานนานาชาติสูง 63 ชั้น อาคาร โรงแรมสูง 32 ชั้น มีขนาด 650 ห้อง มีศูนย์การค้าขนาดใหญ่สูง 8 ชั้น ในพื้นที่ทั้งหมด 52 ไร่ ได้ลง นามในสัญญาก่อสร้าง วันที่ 22 สิงหาคม 2526 ระหว่างสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และบริษัทวังเพชรบูรณ์จำกัดของกลุ่มตระกูลเดชะไพฑูริย์ ต่อมาการทางพิเศษฯ ได้จ้างกลุ่มบริษัท เนคโก้ วงเงิน 34 ล้านบาท สำรวจแนวทางด่วนใหม่ในเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2529 และจัด ทำสัญญาก่อสร้างเลขที่ 20 ซี/ดี ช่วงถนนพญาไท-ถนนวิทยุ ในเดือนพฤศจิกายน 2530 มีแบบก่อสร้างเลขที่ D-008 แผ่นที่ 41 เขียนไว้ชัดเจนว่า *ACCESS ROAD TO WORLD TRADE CENTER* ขึ้น-ลงเชื่อมกับเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ ในปีพ.ศ. 2531 จึงออกพระราชกฤษฎีกาเวนคืนที่ดินเพื่อไล่อื้อ ชุมชนบ้านครัว มัสยิด สุสาน และชุมชนตลอดแนวทางด่วนซีดีไว้ด เพื่อให้โครงการเป็นจริง ในภาพ จะเห็นทางด่วนซีดีไว้ดเลี้ยวเข้าในเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ ด้วย

(ภาพจาก น.ส.พ.ผู้จัดการ ฉบับที่ 245 (112) หน้า 45 วันที่ 23-29 มกราคม 2532)

แผนที่ซิดิไธดฉบับแรก

แผนที่ทำโดยพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืน ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2531 - 31 ธันวาคม 2534 เพื่อสร้างทางด่วนชั้นที่ 2 มีเส้นทางสายแจ้งวัฒนะ-บางโคล่ สายพญาไท-ศรีนครินทร์ กับมีถนนรวมและกระจายการจราจร หรือ ทางด่วนซิดิไธด เริ่มจากย่าน อรุณงษ์-ถนนวิฑู มีระยะทาง 2.8 กม. (เส้นทางสีดำ)

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 104 ตอนที่ 275 วันที่ 31 ธันวาคม 2530)

จุดเริ่มต้นซีดีไรต์

“ทางด่วนซีดีไรต์” เริ่มต้นโครงการที่สะพานข้ามคลองแสนแสบใต้ ถนนพระรามที่ 6 ใกล้วัดพระยายัง นายผัน จันทรปาน อธิบดีกรมที่ดินและประธานอนุกรรมการฯ มาตรวจแนวจุดเริ่มต้นบนสะพานนี้ ตามภาพเป็นวันเสาร์ที่ 30 มกราคม 2536

ปัจจุบันสะพานข้ามคลองแสนแสบใต้ เป็นแนวสุดเขตบ้านครัวตะวันตกและบ้านครัวใต้

(ภาพโดย พิษณุ จารีย์พันธ์)

มัสยิดต้นเหตุ

มัสยิดจุฬาลงกรณ์มุตตากีน เป็นอาคารไม้สองชั้นมีโดมคู่ ตั้งอยู่ในแนวทางด่วนชั้นที่ 2 พาดผ่าน ซึ่งจะต้องถูกรื้อถอนทิ้งหลัง แนวทางด่วนยังได้พาดข้ามสุสานด้วย จึงเป็นมัสยิดต้นเหตุที่ชาวชุมชน ลูกขึ้นต่อสู้กับความอธรรมที่มารุกรานทางศาสนาและวัฒนธรรม จนเป็น "กรณีทางด่วนบ้านครัว" ตั้งแต่ต้นปีพ.ศ. 2531-2544 กรณียังไม่ยุติ ปัจจุบันมัสยิดหลังนี้ถูกสร้างใหม่เป็นอาคารคอนกรีต สองชั้นบุหินอ่อน

(ภาพจากหนังสือพิมพ์)

สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น

นายฉ้น จันทรปาน ประธานอนุกรรมการฯ ให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ถูกเวนคืน ตาม คำสั่งคณะกรรมการการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ที่ 33/2535 ตั้ง ณ วันที่ 24 ธันวาคม 2535 ลงนามโดย นายอนันต์ อนันตกุล ประธานกรรมการการทางพิเศษฯ ได้นำเรือดัดเพลิงชุมชนไปตรวจ แนวทางด่วนซีดีไว้ดปลายทางที่ถนนวิทย์ โดยมีผู้สื่อข่าวติดตามไปด้วย(ภาพวันเสาร์ที่ 30 มกราคม 2536)

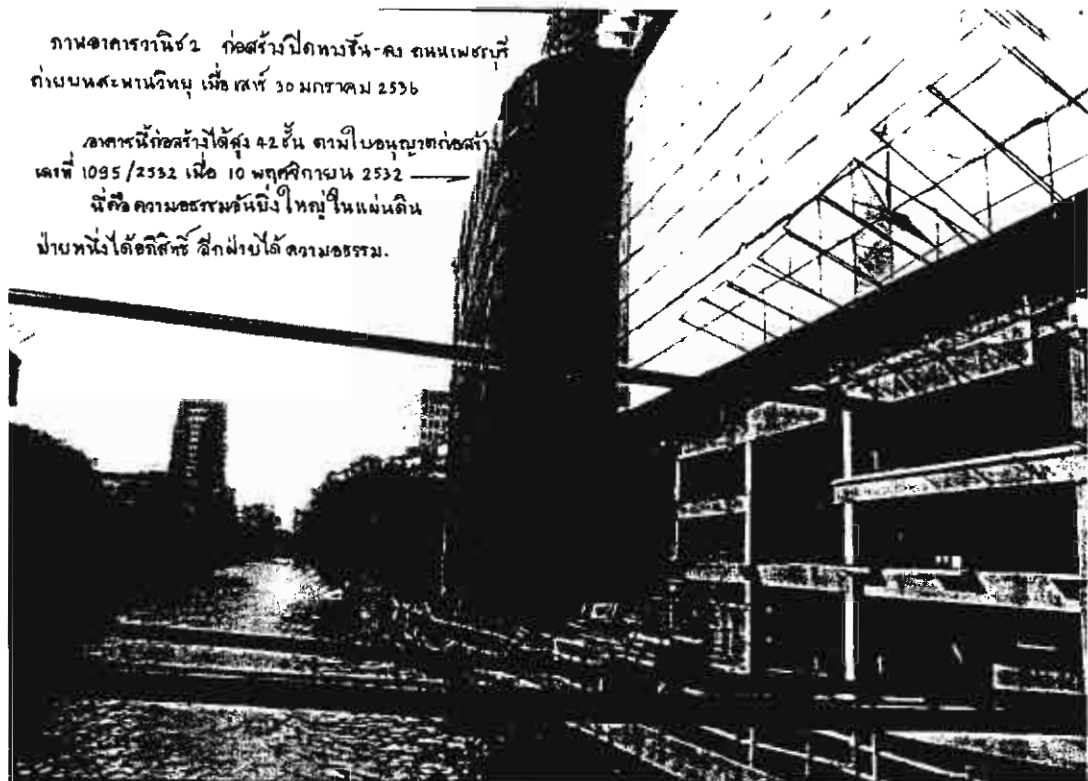
(ภาพจาก น.ส.พ.บ้านเมือง อาทิตย์ที่ 31 ม.ค. 2536)

ก่อสร้างในแนวเวนคืน

นายผัน จันทรปาน อธิบดีฯ ประกาศแนวเวนคืนที่ดินตามพระราชกฤษฎีกา วันเสาร์ที่ 30 มกราคม 2536 โดยที่พระราชกฤษฎีกายังมีผลใช้บังคับ ขณะเดียวกันก็มีการก่อสร้างอาคารสูงใหญ่ สองหลังในแนวเวนคืนที่ดิน ทำให้ต้องตัดลดระยะทางด่วนซีดีไว้ด ออกไป 800 เมตร เมื่อวันอังคาร ที่ 18 เมษายน 2532 จากระยะทางเดิม 2,800 เมตร เป็นการละเมิดพระราชกฤษฎีกาอย่างชัดเจน (ภาพวันเสาร์ที่ 30 มกราคม 2536)

(ภาพโดย พิษณุ จารีย์พันธ์)

ภาพอาคารสูง 42 ชั้น ก่อสร้างปิดทึบขึ้น-ลง ถนนเพชรบุรี
ถ่ายบนสะพานวิญญู เมื่อ วันที่ 30 มกราคม 2536

อาคารนี้ก่อสร้างได้สูง 42 ชั้น ตามใบอนุญาตก่อสร้าง
เลขที่ 1095/2532 เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2532
นี่คือ ความอธรรมอันยิ่งใหญ่ในแผ่นดิน
น้ำบ่อหนึ่งได้เอกลีลา ลึกผ่านได้ความอธรรม.

ก่อสร้างในแนวเวนคืน

ภาพอาคารสูง 42 ชั้น สร้างตามใบอนุญาตก่อสร้างอาคารเลขที่ 1095/2532 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2532 โดยที่พระราชกฤษฎีกาฉบับแรก (1 ม.ค. 2531-31 ธ.ค. 2534) ยังมีผลใช้บังคับ การก่อสร้างดำเนินการมาจนมีพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 2 (1 ม.ค. 2535-31 ธ.ค. 2538) ใช้บังคับ อาคารหลังนี้สร้างขึ้นปิดทางลงจากทางด่วนซีดีโรดที่ถนนเพชรบุรี

การอนุญาตให้ก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ในแนวเวนคืนที่ดิน มีผลให้ต้องตัดลดระยะทาง ด่วนซีดีโรดออกไป 800 เมตร จากระยะทางเดิม 2,800 เมตร จึงเป็นการละเมิดพระราชกฤษฎีกา อย่างชัดเจน (ภาพวันเสาร์ที่ 30 มกราคม 2536)

(ภาพโดย ทัศน จารีย์พันธ์)

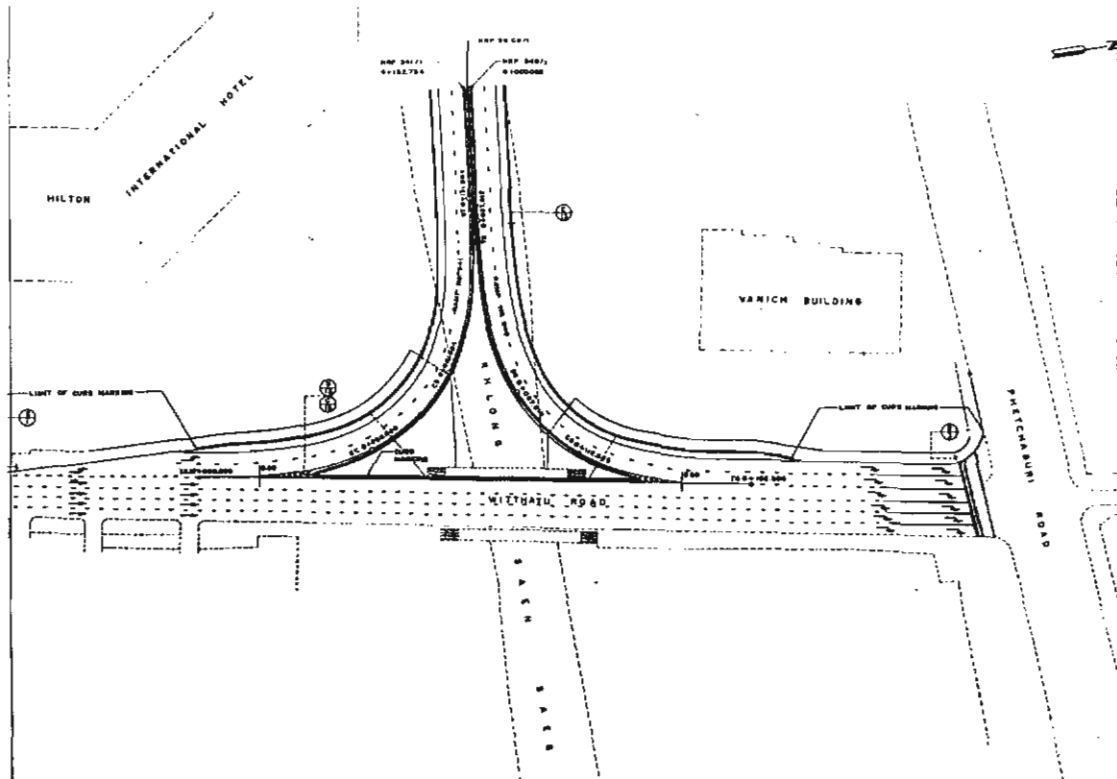

นายผัน จันทรปาน ผู้รับสัมปทานที่ดิน และประธานคณะกรรมการ กทพ. ในการสร้างอาคารรถไฟ (เดิมคือโรงแรมรัตนโกสินทร์) ปิดทางรถไฟ-ตง หักถนนวิทยุ เมื่อวันที่เสาร์ที่ 30 มกราคม 2536 และให้แสดงทรัพย์สินที่ติดอยู่ไม่เหลือทิ้งไว้

จุดสิ้นสุดขีตไร่

นายผัน จันทรปาน ยืนบนสะพานวิทยุให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนว่า “ไม่เชื่อก็ต้องเชื่อ” เพราะอาคารหลังนี้ตั้งอยู่ในแนวเวนคืนจริง ทำให้ต้องตัดลดระยะทางด่วนขีตไร่ออกไป 800 เมตร จากระยะทางเดิม 2,800 เมตร ตรงนี้เป็นจุดสิ้นสุดโครงการทางด่วนขีตไร่ จะเห็นการสร้างศูนย์การค้าเดอะพรอมานาด ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่โรงแรมรัตนโกสินทร์ โดยอาคารนี้สร้างปิดทางขึ้นทางด่วนขีตไร่จากถนนวิทยุ (ภาพวันเสาร์ที่ 30 มกราคม 2536)

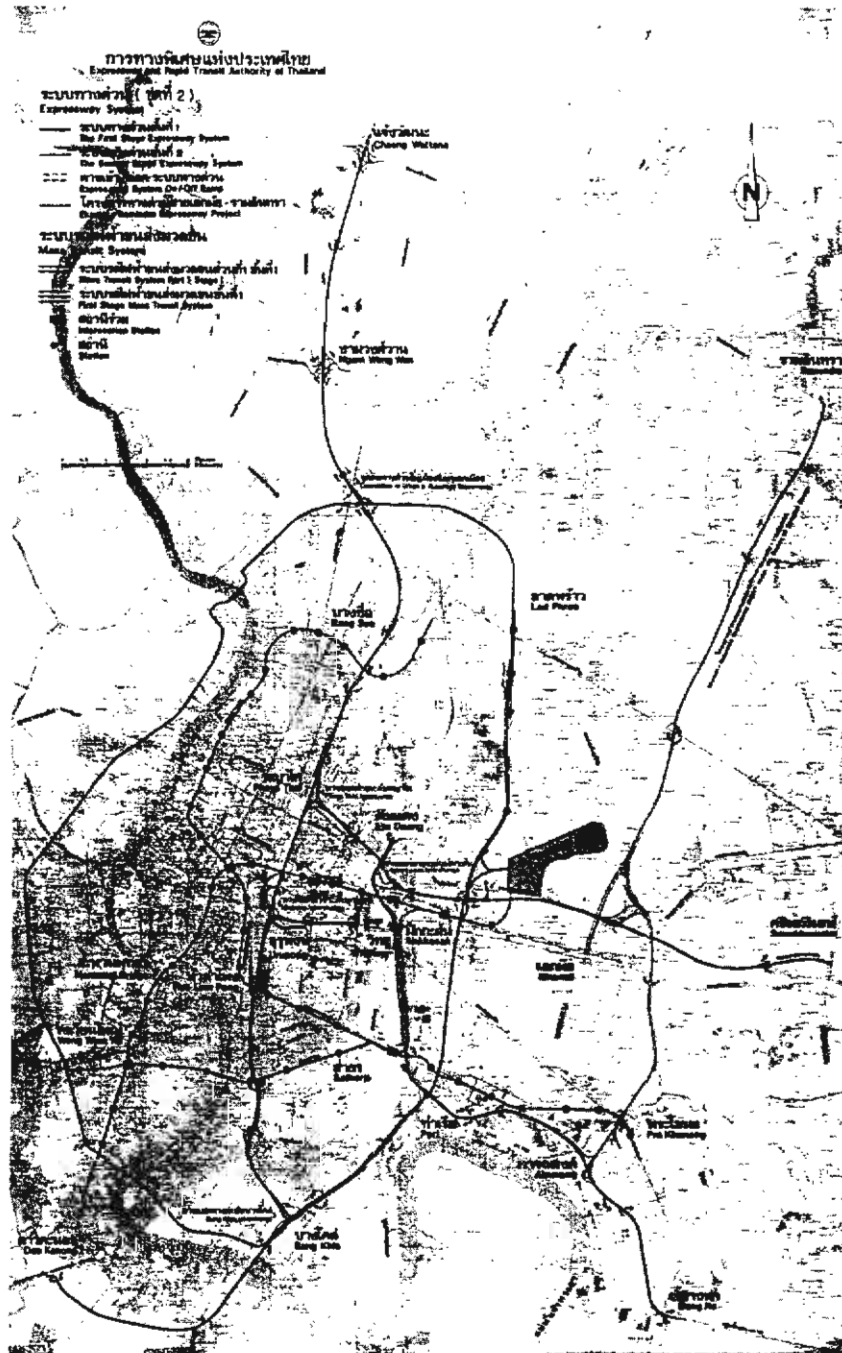
(ภาพโดย พิษณุ จารีย์พันธ์)

ซิดีไรต์ ขึ้น-ลง ที่ถนนวิฑูและถนนเพชรบุรี

ภาพนี้เป็นแบบก่อสร้างจริง ทางด่วนซิดีไรต์มีทางขึ้น-ลง ที่ถนนวิฑูและถนนเพชรบุรี โดยกลุ่มบริษัทเน็คโก้สำรวจเส้นทางในปีพ.ศ. 2529 ออกแบบก่อสร้างเดือนพฤศจิกายน 2530 ต่อมา มีพระราชกฤษฎีกาเวนคืนที่ดินในปีพ.ศ. 2531 มาตัดลดระยะทางด่วนซิดีไรต์ที่จุดนี้ เมื่อวันอังคาร ที่ 18 เมษายน 2532 นายทุนทำงานกันเป็นขบวนการรวมกันโต๊ะขาวข่มขู่ตลอดเส้นทาง เมื่อข่มขู่ บ้านครัวลุกขึ้นมาต่อต้านเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งตนบ้าง สังคมกล่าวว่าขัดขวางคตมเจริญ ของบ้านเมือง จึงต้องโพนทะนาให้สังคมทราบ นายทุนทำมาหากินกันแบบนี้ แล้วสังคมจะตัดสินใจอย่างไร

(แบบสัญญาก่อสร้าง เลขที่ 20 ซิดี ช่วงจากถนนพญาไท - ถนนวิฑู, แผ่นที่ 27 : พฤศจิกายน 2530)

ชิตีไรต์ : อรุพงษ์-เวสต์เทรคเซ็นเตอร์

การทางพิเศษฯ จัดทำแผนที่ระบบทางด่วนขั้นที่ 2 โดยมีถนนรวมและกระจายการจราจร ระยะทาง 2.0 กม. หรืออีกชื่อว่า “ทางด่วนชิตีไรต์” มีทางขึ้น-ลง 3 ตำแหน่ง คือ ที่สะพานหัวช้าง ที่ถนนอังรีดูนังต์ และที่ถนนราชดำริ โดยมีทางเชื่อมต่อกับถนนในเวสต์เทรคเซ็นเตอร์ ได้ตัดลดระยะทางออกไป 800 เมตร จากระยะทางเดิม 2,800 เมตร ไม่มีทางขึ้น-ลง ที่ถนนวิฑูรย์

(แผนที่ระบบทางด่วนการทางพิเศษแห่งประเทศไทย)

อาคารที่ออกตรวจและ
อาคารดำเนินการหรือที่ทำการ

ใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร คัดแปลงอาคาร หรือรื้อถอนอาคาร

เลขที่ ๑๐๕๕/๒๕๓๒

และ นายวิเชียร คงนระวินชัย

ออกให้ บริษัท แอมมอนด์สการ จำกัด โดย นายวิเชียร คงนระวินชัย

อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๒/๑ ตรอก/ซอย ถนน เพชรบุรีตัดใหม่ หมู่ที่ -

ตำบล/แขวง มีนบุรี อำเภอ/เขต พญาไท จังหวัด กรุงเทพมหานคร

ข้อ ๑ ท่อวาง ก่อสร้างอาคาร ๔ ชั้น ชั้นใต้ดิน ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง

ที่บ้านเลขที่ - ตรอก/ซอย ถนน เพชรบุรีตัดใหม่ หมู่ที่ -

ตำบล/แขวง มีนบุรี อำเภอ/เขต พญาไท จังหวัด กรุงเทพมหานคร

ในที่ดินโฉนดที่ดิน เลขที่ ๑๑๑/๑๑๑/๑๑๑/๑๑๑ เลขที่ ๑๑๑/๑๑๑-๑๑๑, ๑๑๑๑-๑๑๑, ๑๑๑๑๑

เป็นที่ดินของ บริษัท แอมมอนด์สการ จำกัด, บริษัท นิเวศน์วิภา จำกัด

ข้อ ๒ เป็นอาคาร

(๑) ชนิด อาคาร ๔ ชั้น ชั้นใต้ดิน ๒ ชั้น เพื่อใช้เป็น อาคารสำนักงานและที่จอดรถ

พื้นที่/ความยาว ๔๐๐๐.๐๐ ม^๒ ที่จอดรถ ที่ก่อบน และทางเข้าออกของรถ จำนวน ๒๔๐ คัน รถมอเตอร์

พื้นที่ - ตารางเมตร พืชระนาบยาว ๔๐๐.๐ ม.

(๒) ชนิด - จำนวน - เพื่อใช้เป็น -

พื้นที่/ความยาว - ที่จอดรถ ที่ก่อบน และทางเข้าออกของรถ จำนวน - คัน

พื้นที่ - ตารางเมตร

(๓) ชนิด - จำนวน - เพื่อใช้เป็น -

พื้นที่/ความยาว - ที่จอดรถ ที่ก่อบน และทางเข้าออกของรถ จำนวน - คัน

พื้นที่ - ตารางเมตร

รวมแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน และรายการคำนวณ ๓๐๒, ๖๖๒.๐๐

เลขที่ - ที่แนบท้ายใบอนุญาต ๑๐๗, ๖๔๒.๐๐

ข้อ ๓ โดย นายดิน ทรงนระวินชัย นายวิเชียร คงนระวินชัย

ข้อ ๔ ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่อไปนี้

(๑) ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข วิศวกร และช่างเขียนแบบที่แนบมา

กระทรวงและหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งออกตามความในมาตรา ๔ (๑) มาตรา ๕ และมาตรา ๑๐ แห่ง

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๖) และฉบับ

ที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๐) ออกตามความใน พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ การขออนุญาต

ก่อนดำเนินการขออนุญาตฉบับนี้ให้ใช้โดยวันที่ เดือน ๑๐ พ.ศ. ๒๕๓๒

ขออนุญาตก่อนวันออกให้ ณ วันที่ เดือน ๑๐ พ.ศ. ๒๕๓๒

เกี่ยวกับ (ลายมือชื่อ)

(นายวิชา จิวาลัย)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองควบคุมอาคาร

เจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้อนุญาต

ใบอนุญาตสร้างอาคารในแนวเวนคืน

ใบอนุญาตก่อสร้างอาคารเลขที่ 1095/2532 ออกให้ ณ วันที่ 10 พ.ย. 2532 โดยนายวิชา
จิวาลัย เป็นรองผู้ว่าฯ กทม. ขณะที่นายเจริญ บุรพรัตน์ เป็นผู้ว่าฯ กทม. ทั้งๆที่ พระราชกฤษฎีกา
ยังอยู่ในช่วงระยะเวลาใช้บังคับ 4 ปี

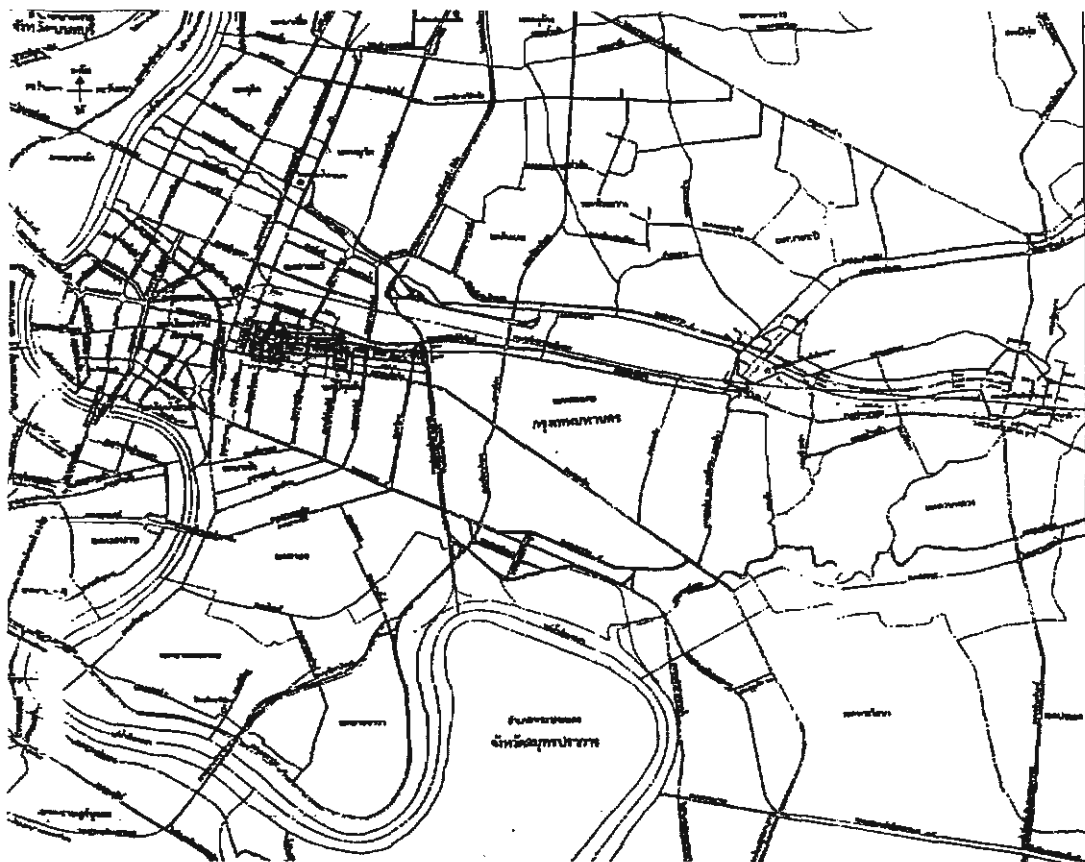
(กองควบคุมอาคาร กทม.2)

แผนที่ซีดีไร้ดงฉบับที่ 2

แผนที่ที่ฝ่ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืน ไซ้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 - 31 ธันวาคม 2538 เพื่อสร้างทางด่วนชั้นที่ 2 มีเส้นทางสาย แจ้งวัฒนะ-บางโคล่ สายพญาไท-ศรีนครินทร์ สร้างเสร็จไปบางส่วนแล้ว แต่ถนนรวมและกระจายการจราจร หรือ ทาง ด่วนซีดีไร้ด เริ่มจากย่านอรุพงษ์-ถนนวิทย์ มีระยะทาง 2.8 กม. (เส้นทางสีดำ) มิได้ถูกตัดลดระยะทางออกไป 800 เมตร แต่อย่างไร ให้เห็นว่าการตัดลดระยะทาง 800 เมตร เป็นการกระทำตามอำเภอใจ จึงเป็นการละเมิดต่อพระราชกฤษฎีกาฯ อย่างชัดเจน

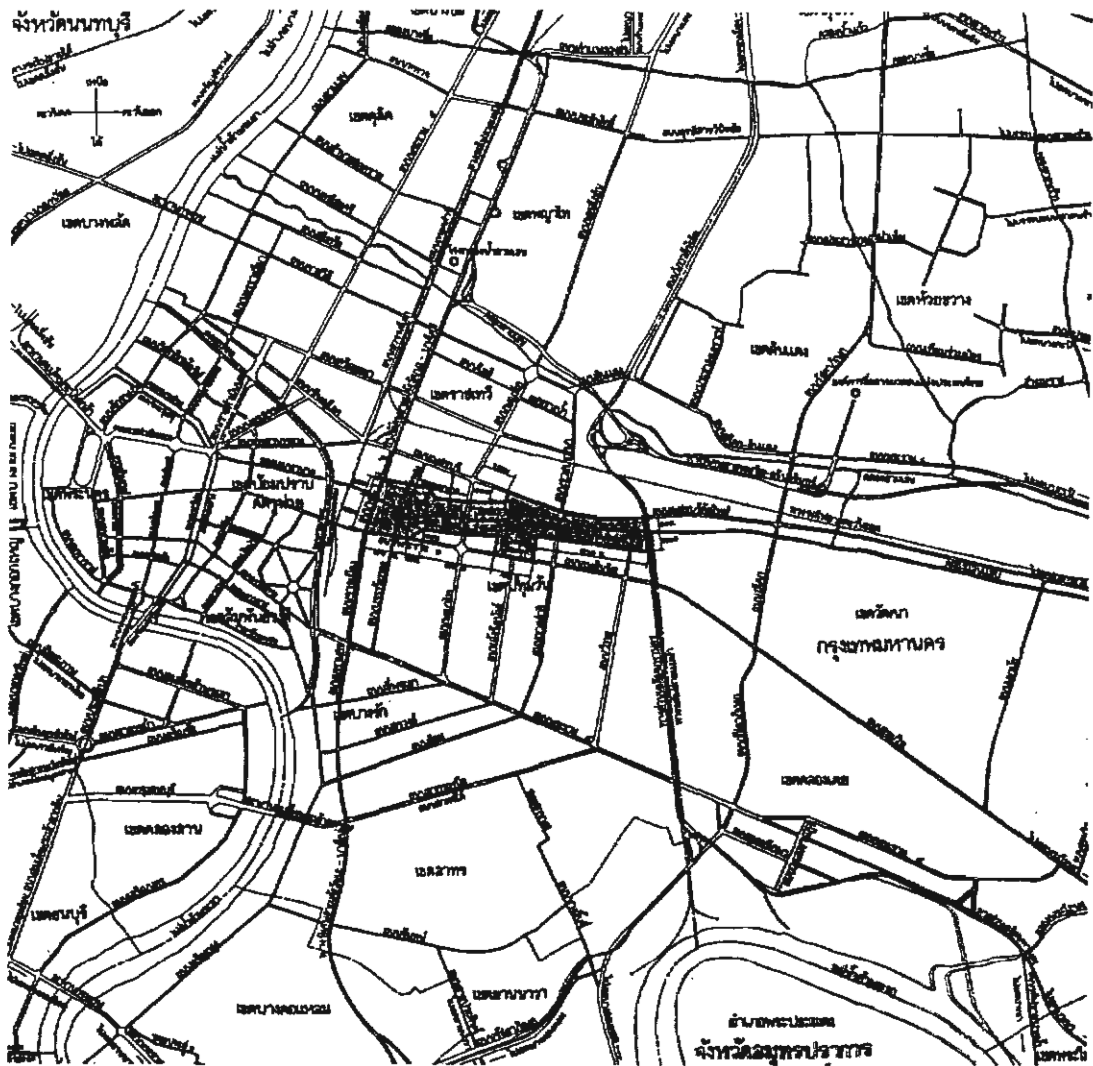
(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 245 วันที่ 31 ธันวาคม 2534)

แผนที่ชิตีไรต์ฉบับที่ 3

แผนที่ที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน ไว้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2539 - 31 ธันวาคม 2542 เพื่อสร้างทางด่วนชั้นที่ 2 มีเส้นทางสาย แจ้งวัฒนะ-บางโคล่ สายพญาไท-ศรีนครินทร์ สร้างเสร็จไปบางส่วนแล้ว แต่ถนนรวมและกระจายการจราจร หรือ ทางด่วนชิตีไรต์ เริ่มจากย่านอนุพงษ์-ถนนวิฑู ระยะทาง 2.8 กม. คงปรากฏเหมือนเดิม มิได้ถูกตัดลดระยะทางออกไป 800 เมตร แต่อย่างใด

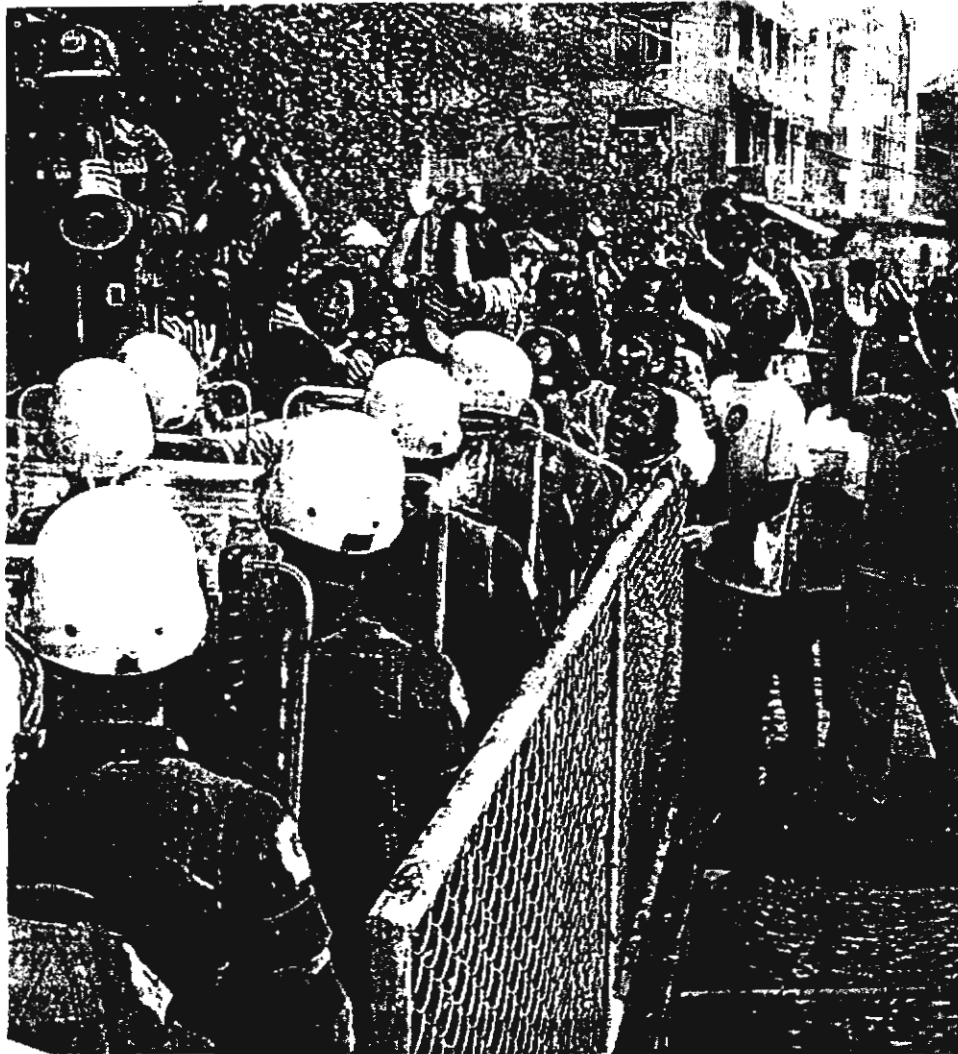
(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112 ตอนที่ 58 ก วันที่ 31 ธันวาคม 2538)

แผนที่ชาติไรต์ฉบับที่ 4

แผนที่ที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืน ให้มีคั้งตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 - 31 ธันวาคม 2546 เพื่อสร้างทางด่วนชั้นที่ 2 มีเส้นทางสาย แจ้งวัฒนะ-บางโคล่ สายพญาไท-ศรีนครินทร์ สร้างเสร็จตามโครงการแล้ว แต่ถนนรวมและกระจายการจราจร หรือ ทางด่วนชาติไรต์ เริ่มจากย่านอรุณพงษ์-ถนนวิทย์ ระยะทาง 2.8 กม. (เส้นทางสีแดง) มิได้ถูกตัดลดระยะทางออกไป 800 เมตร แต่อย่างใด

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 138 ก วันที่ 31 ธันวาคม 2542)

คอมมานโดบุก

ตำรวจคอมมานโด 191 ตำรวจท้องที่ สน.ปทุมวันและพญาไท นับร้อยบุกเข้ามาทางชุมชนบ้านครัวใต้ นำพาเจ้าหน้าที่การทางพิเศษฯ เข้ามาสำรวจชุมชนเพื่อสร้าง "ซีดีไรด์" เมื่อวันอังคารที่ 12 พฤศจิกายน 2534 ถูกชาวชุมชนขวางกั้นไว้ เพราะละเมิดข้อตกลงที่ทำเนียบรัฐบาล ที่ให้ระงับการสำรวจชุมชนไว้ระยะหนึ่ง เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 20 กันยายน 2531 กรณีทางด่วนซีดีไรด์ ลงท้ายมีการปะทะกันบาดเจ็บไปคนละเล็กละน้อยทั้งชาวชุมชนและตำรวจ

(ภาพจาก นสพ.ข่าวสด วันที่ 13 พฤศจิกายน 2534)

ปกป้องชุมชน

ตำรวจคอมมานโด 191 ตำรวจท้องที่ สน.ปทุมวันและทนายไทนับร้อยคน นำพาเจ้าหน้าที่การทางพิเศษฯ เข้ามาสืบสวนพื้นที่ชุมชนบ้านครัวใต้ เมื่อวันที่อังคารที่ 12 พฤศจิกายน 2534 แต่ถูกชาวชุมชนต่อต้านอย่างหนัก

เรื่องเดิม ชาวชุมชนประมาณ 2,000 คน เดินขบวนประท้วงรัฐบาลเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2534 กรณีมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 20 กันยายน 2531 ให้ยกเลิกการสร้างทางด่วนซีดีไว้ด แต่มีความสับสนในมติดังกล่าว รัฐบาลจึงขอตรวจสอบความถูกต้องก่อนและให้การทางพิเศษฯ ระงับการเข้าสำรวจชุมชนไว้ระยะหนึ่ง วันเกิดเหตุมีการเจรจากันแต่เจ้าหน้าที่การทางพิเศษฯ ไม่ยอมฟังความจนมีการปะทะกันระหว่างตำรวจกับชาวชุมชนหลังอาคารชุมสายโทรศัพท์ปทุมวัน บ้านครัวใต้ และเริ่มถูกล้อมมากขึ้น พ.ต.อ.ดำรงศักดิ์ นิลคูหา ผู้บังคับบัญชาตำรวจคอมมานโด 191 จึงสั่งถอนกำลังและเจรจากันที่ศูนย์ชุมชนบ้านครัวใต้ จนได้ข้อยุติเหตุการณ์จึงสงบ

(ภาพจาก นสพ.มติชนรายวัน วันพุธที่ 13 พฤศจิกายน 2534)

ประจัญบาน

(ภาพต่อเนื่องจากภาพหน้า 82 ดูและอธิบายภาพด้วยตนเอง)

(ภาพจาก นสพ.มติชนรายวัน วันพุธที่ 13 พฤศจิกายน 2534)

คารุฬาลักษณ์ สู้

ชาวมลฑลคารุฬาลักษณ์ บ้านครวเหนือ ตั้งบังเกอร์กีดขวางทางเข้า/ออกชุมชน ป้องกันการ
 เข้าสำรวจของการทางพิเศษฯ ที่จะนำกำลังตำรวจเข้ามาร่วมสมทบ เหตุการณ์เกิดเมื่อวันอังคารที่
 21 มกราคม 2535 ชาวบ้านครวร่วมกันอย่างพร้อมเพรียงกระทำการเช่นนี้ทั้งชุมชน ได้จัดเตรียม
 กำลังเริ่มแต่วันจันทร์ที่ 20 ทั้งวันคืน มีสื่อมวลชนร่วมสังเกตการณ์ตลอดคืนด้วย ปราบกฏเจ้าหน้าที่
 การทางพิเศษฯ ได้แต่เพียงตระเวนดูรอบนอกชุมชนเท่านั้น

(ภาพจาก นสพ.แนวหน้า วันพุธที่ 22 มกราคม 2535)

แต่วีรชนผู้พิทักษ์ชุมชน

ชุมชนบ้านครัวต่อต้านทางด่วนซีดีไธด์จนเกิดความชอบธรรม ถ้ารัฐบาลปราบปรามคงต้องปะทะกัน “ตายเป็นตาย” จึงขุดหลุมศพสำรองไว้ 3-4 หลุม **“แต่วีรชนผู้พิทักษ์ชุมชนบ้านครัว”**

และเดินขบวนวันที่ 18 - 20 เมษายน 2537 ประท้วงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่ไม่นำรายงานคณะกรรมการฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อผลการไต่สวนสาธารณะครั้งแรกเปิดเผย โดยคณะกรรมการฯ ได้สรุปว่า “รัฐบาลควรจะยกเลิกโครงการสร้างถนนสายนี้เสียและรีบขอแก้ไขสัญญากับ BECL”

ด้วยอำนาจที่เหนือกว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้มีการไต่สวนใหม่อีกเป็นครั้งที่สอง ผลสุดท้ายคณะกรรมการฯ ได้เปิดเผยรายงานครั้งที่สองมีบทสรุปโดยชัดเจนอีกว่า

“จากพิจารณาข้อมูลทั้งหมดแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า ประโยชน์ของถนนรวมและกระจายการจราจร ต่อระบบทางด่วนขั้นที่ 2 จะค่อนข้างน้อย และแทบจะไม่คุ้มต่อการลงทุน” และ “รายงานฉบับนี้จะเป็นรายงานที่ทดแทนรายงานเดิม ที่ได้เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2536 เฉพาะข้อ 14-38 สำหรับส่วนอื่นๆ เนื่องจากไม่มีข้อมูลใหม่ที่จะให้คณะกรรมการฯ เปลี่ยนความเห็น คณะกรรมการฯ จึงยืนยันตามเดิม” (คือให้ยกเลิกโครงการสร้างถนนรวมและกระจายการจราจร)

หลุมศพที่ขุดไว้ไม่นานวันก็ได้ใช้ฝังศพ “การเกิด/ตายเป็นกิจวัตรของชาวชุมชน”

(ภาพจาก นสพ.สยามโพสต์ วันพุธที่ 20 เมษายน 2537)

คันทามศพ

ประท้วงรัฐบาลนายชวน หลีกภัย วันที่ 18 - 20 เมษายน 2537 เมื่อการไต่สวนสาธารณะครั้งแรกสิ้นสุดลง คณะกรรมการไต่สวนได้นำรายงานเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยรายงานคณะกรรมการ สรุปว่า

“รัฐบาลควรยกเลิกโครงการสร้างถนนสายนี้เสียและริบขอแก้ไขสัญญา กับ BECL”

ในภาพเห็น “คันทามศพ” เป็นคันทามศพจริงใช้หามศพนานับร้อยนับพันแล้ว นำไปด้วยเพื่อประกาศว่า “การต่อต้านทางด่วนซีดีโรดวางเดิมพันด้วยชีวิตทางด่วนนี้จะสร้างขึ้นไม่ได้” เพราะได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการที่กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี แต่ทว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ) ไม่นำรายงานฉบับนี้เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

ชาวชุมชนประมาณสองพันคนเดินขบวนประท้วงที่ทำเนียบรัฐบาล ได้เจรจากับนายสุทัศน์ เงินหมื่น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย จัดทำ “บันทึกความเข้าใจร่วมกัน” โดยที่รัฐบาลตกลงจะวินิจฉัยปัญหานี้ให้เสร็จสิ้นภายในเดือนตุลาคม 2537

(ภาพจาก นสพ.บางกอกโพสต์ วันอังคารที่ 19 เมษายน 2537)

คืนวันที่ 20 เมษายน 2537

ประท้วงรัฐบาลวันที่ 18 - 20 เมษายน 2537 ยุติลง และจัดทำ "บันทึกความเข้าใจร่วมกัน" นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายสุทัศน์ เงินหมื่น รมช.กระทรวงมหาดไทย มาร่วมกับ ชาวมุขมชนบ้านควัวขอพรวิงวอนจากพระผู้เป็นเจ้า ก่อนที่จะเดินทางกลับเวลา 20.30 น.

(ภาพจาก นสพ.สยามโพสต์ วันที่ 21 เมษายน 2537)

ทัพเรือบ้านครัวบุกทำเนียบ

กองเรือดับเพลิงชุมชนบ้านครัว 6 ลำ ล่องตามคลองแสนแสบได้ เข้าคลองมหานาค เข้าคลองผดุงกรุงเกษม เลี้ยวเข้าคลองเปรมประชากรที่หน้าทำเนียบรัฐบาล เข้ายื่นหนังสือร้องเรียนต่อ นายกรัฐมนตรี กรณีสงวนคดีไร่ โดยมียายอภิสิทธิ์ เวระชาชีวะ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับหนังสือไว้ เหตุการณ์นี้เมื่อวันจันทร์ที่ 9 มกราคม 2538 (เพราะรัฐบาลยืนยันจะสร้างทางด่วนซีดีไร่ต่อไป)

(ภาพจาก นสพ.บางกอกโพสต์ วันอังคารที่ 10 มกราคม 2538)

คร่อมคลองมหานาค

“ทางด่วนสีดีไว้ด” คร่อมคลองมหานาค ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 28 มีนาคม 2538 เห็นแนวตอม่อด้านทิศเหนือรูก้ำไปในพื้นที่ชุมชนบ้านครัวเหนือและบ้านครัวตะวันตก ทิศใต้รูก้ำไปในพื้นที่ชุมชนบ้านครัวใต้ สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน พิพิธภัณฑ์บ้านไทยของมูลนิธิเจมส์ทอมป์สัน ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และวังเกษมสันต์ ซึ่งเป็นวังพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์

(เอกสารโครงการช่วยเหลือผู้ถูกเวนคืน การทางพิเศษแห่งประเทศไทย)

บ้านครัว 2544

บ้านครัวมีประวัติศาสตร์อันยาวนานมากกว่า 200 ปี เป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 46 ชาวบ้านใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน ปฏิบัติศาสนกิจในมัสยิด ตายมั่งเรือนร่างในสุสาน จึงมีภาชิตยึดถือกันมาตั้งแต่บรรพชนจนถึงอนุชน ที่ว่า

“ชุมชน มัสยิด สุสาน เป็นเรือนร่างเดียวกันจะแยกจากกันมิได้”

ภาพ1. ชุมชนบ้านครัวเหนือ - มัสยิดดารุลฟาละห์และสุสาน - ศูนย์ชุมชนบ้านครัวเหนือ - ศูนย์เรือดัดเพลิงบ้านครัวเหนือ

ภาพ2. ชุมชนบ้านครัวตะวันตก - มัสยิดยามีอุลค็อยรียะห์และสุสาน - โรงเรียนบ้านครัววิทยา อาคารเรียนศาสนาบ้านครัว - มัสยิดซุลกูลุมุตตากีน - ศูนย์เรือดัดเพลิงบ้านครัวตะวันตก

ภาพ3. ชุมชนบ้านครัวใต้ - ศูนย์ชุมชนบ้านครัวใต้ - ศูนย์เรือดัดเพลิงบ้านครัวใต้

บ้านครัวมีถนนบรรทัดทองผ่ากลางชุมชน ถนนสายนี้มีโครงการก่อสร้างมาแต่สมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2473) แต่มาเริ่มสร้างได้ในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ. 2501-2506) มีการเวนคืนบ้านเรือนมาก ชาวชุมชนแตกกระจายย้ายถิ่นฐานไปที่อื่น บ้านครัวเป็นสังคมเปิดในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แต่นั้นมา

ปัจจุบันมีทางด่วนชั้นที่ 2 เป็นแนวเขตบ้านครัวตะวันตก และบ้านครัวใต้ และมีถนนเพชรบุรี ซอย 12 เป็นแนวเขตบ้านครัวเหนือ

หมายเหตุ : มัสยิดยามีอุลค็อยรียะห์และสุสาน, โรงเรียนบ้านครัววิทยา, อาคารเรียนศาสนาบ้านครัว ถือเป็นศูนย์กลางแห่งชุมชนบ้านครัวทั้งหมด โดยชาวชุมชนใช้มัสยิดแห่งนี้ประชุมสัมมนาในกิจกรรมชุมชน เช่น กรณีการต่อต้านทางด่วนซีดีไว้ด และอื่นๆ

(ภาพจากรูปถ่ายทางอากาศ กรมแผนที่ทหาร PCD. 65/36 01-06-93 BMA 1/6000 0180)